

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας
Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 19°, Αρ. 78. Απρίλιος - Ιούνιος 2019

“ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ”

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 19^ο, Τεύχος 78^ο, Απρίλιος - Ιούνιος 2019

Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π. Λεούσης

Συντακτική Επιτροπή: Π. Λεούσης, Δ. Βαρελάς

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση.

Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

Υπεύθυνος τυπογραφείου: “NO+ADO”, Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

Γράμμα του προέδρου	1	Editorial	1
Οι εφημερίδες	2	The newspapers	2
Η προσευχή	6	The prayer	5
Κομφούκιος, ο “Σωκράτης της Ανατολής”	8	Confucius: “Socrates of the East”	8
Η γαλιάντρα	9	The skylark	7
Επτά πυρκαγιές που πόνεσαν πολύ	10	Seven fires that that gave much pain	8
Η Άνοιξη και οι μύθοι της.....	12	Spring and its myths	10
Ο Δαίμονας του Adrie (παραμύθι)	13	the demon of Adrie (fairytale)	12
Ο ναργιλές	14	The hookah	14
Το κώνειο	16	The hemlock	16
Ο Καναδάς θυμάται και πιμά	17	Canada remembers and honours	17
Ξυράφια για το ξύρισμα	18	Razors for shaving	18
Η ιστορία της πυροσβεστικής υπηρεσίας	20	The history of the fire service	19
Ο Κύβος του Ρούμπικ	22	The Rubik’s cube	22
Το Έμμενταλ και οι ...τρύπες του!	23	The Emmental and its ... holes!	24
Ανοικτή Επιστολή: <i>Μονόφυλλα</i> (συνέχεια)	24	Open letter: <i>Postal stationery</i> (continued)	28
Ο Χάουαρντ Κάρτερ και ο τάφος του Τουταγχαμών	28	Howard Carter and the tomb of Tutankhamun	26
Φερνάντο Μποτέρο	31	Fernando Botero	27
Γιώργιος Μιχαήλοβιτς, Μέγας Δούκας της Ρωσίας	32	George Mikhailovich, Grand Duke of Russia	31
Τζοβάνι Παλατούτσι, ένας προδότης “ήρωας”	33	Giovanni Palatoutsis, a traitor “hero”	32
Από τους κρατήρες και κάνθαρους στη γυάλινη φιάλη.....	34	From the craters and kantharos to the glass bottles	34
Η δαντέλα	36	The lace	36
Αντόνιο Βιβάλντι	38	Antonio Vivaldi	38
Αχ! Αυτό το πλάνο: <i>Η καρδιά</i>	39	Thematic plans: <i>The heart</i>	39
Νέες εκδόσεις γραμματοσήμων Ελλάδας - Κύπρου	40	New stamp issues of Greece and Cyprus	40
Επαγγέλματα κάποτε, στη Γαλλία! (καρτ ποστάλ)	43	Professions once, in France (postcards)	43
Δικά μας και δικά σας νέα	44	Philatelic news	44

Εικόνα εξωφύλλου: Γραμματόσημα από το άρθρο “Οι εφημερίδες”

“THE THEMATIC PHILATELIST”

Quarterly Journal. Year 19th. No 78, April - June 2019

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, D. Varelas

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31- 210-2825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

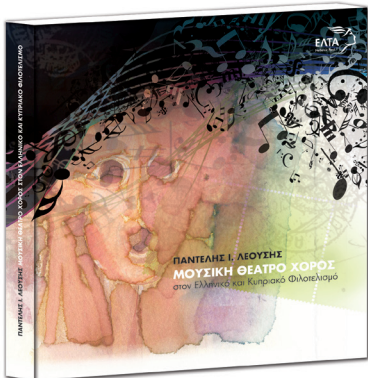
The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members’ subscription € 5

Διοικητικό Συμβούλιο 2019-2020
Πανελληνίου Συλλόγου Θεματικού Φιλοτελισμού

Παντελής Λεούσης Πρόεδρος
Χρήστος Γκίκας Αντιπρόεδρος
Κώστας Χριστοδουλίδης Γ. Γραμματέας
Βασίλης Πετρόχειλος Ταμίας
Λίνος Κουντουράς Έφορος
Βασίλης Λιανός (Καλαμάτα) Μέλος
Φώτης Μόσχος (Ναύπακτος) Μέλος.

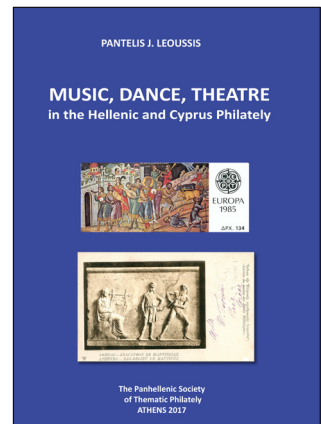
Εξελεγκτική επιτροπή:
Βασίλης Αποστολόπουλος
Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος
Ευάγγελος Ολύμπιος

(Έκδοση Ελληνικών Ταχυδρομείων)
BALKANFILA 2016 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση του Συλλόγου μας)
BALKANFILA 2016 Χρυσό
ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση του Συλλόγου μας)
ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο

Ο "Θεματικός Φιλοτελιστής" έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:
EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2013 Μεγάλο Αργυρό,
ΚΥΠΡΟΣ -ΕΛΛΑΔΑ 2014 Μεγάλο Αργυρό

**Το γεγονός που όλοι περιμένουμε
και όλοι υποστηρίζουμε!**

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας:
www.thematic-philatelist.gr

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι.

Πέρασε ήδη το πρώτο εξάμηνο του 2019 και στο μεταξύ διάστημα δεν υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να καταγραφεί ή να σχολιασθεί από πλευράς φιλοτελικής κίνησης. Μία απέραντη στασιμότητα, μια ατέλειωτη σιωπή. Ούτε εκδηλώσεις ακούγονται, ούτε εκθέσεις προγραμματίζονται. Σαν τα πάντα να έχουν επικεντρωθεί στην προσμονή της ΝΟΤΟΣ 2021. Και βέβαια την περιμένουμε με ανυπομονησία, και βέβαια τιμούμε και εκτιμούμε τη μεγάλη προσπάθεια. Αλλά μέχρι τότε; Χωρίς κάποια εθνική έκθεση πώς θα αναδειχθούν τα όποια νέα εκθέματα θα μπορούσαν να εκτεθούν στη ΝΟΤΟΣ; Η εθνική φιλοτελική δραστηριότητα θα περιοριστεί και πάλι σε μερικές ομιλίες ή κάποιες «ανταλλαγές μεταξύ μελών»;

Τα μόνα «φιλοτελικά» νέα μας έρχονται από τα Ταχυδρομεία μας και αφορούν στις ραγδαίες εξελίξεις στο εκδοτικό πρόγραμμά τους. Μέσα σε λίγους μήνες τα πάντα έχουν ανατραπεί. Τώρα πια έχουμε λιγότερες αναμνηστικές σειρές και λιγότερα προσωπικά γραμματόσημα. Ήρθε, καθιερώθηκε και εδραιώθηκε το νέο είδος ταχυδρομικών εκδόσεων: Ζήτω τα Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα! Και ήρθαν για να μείνουν.

Το νέο εκδοτικό πρόγραμμα γραμματοσήμων, όπως έχει εξαγγελθεί από τα ΕΛΤΑ, προβλέπει για κάθε χρόνο εννέα αναμνηστικές σειρές και μία μεγάλη οριστική δέκα κλάσεων. Βέβαια, από τον τελικό αριθμό των γραμματοσήμων που θα περιλαμβάνουν οι δέκα σειρές της νέας χρονιάς και το συνολικό ποσό των ονομαστικών αξιών τους, θα κριθεί αν αυτή η ελάττωση θα έχει κάποια σημασία για το βάλαντιο των συλλεκτών.

Σε ότι αφορά στα Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα, αυτά δεν γνωρίζουν περιορισμούς σε αριθμό εκδόσεων και αριθμό παραστάσεων κάθε έκδοσης. Δεν περνούν από τη γνωμάτευση του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου και μπορεί να τα παραγγείλει ο καθένας, με όποια παράσταση επιθυμεί. Αρκεί να αναλάβει την αγορά μιας σημαντικής ποσότητας από αυτά και οι εικόνες τους να μην εμπίπτουν στους απαγορευτικούς κανόνες που θέσπισε ο

Ωστόσο, δύο ημέρες μετά την αποστολή της Ειδικής Εγκυκλίου που όριζε αυτούς τους κανόνες, εστάλη μία άλλη εγκύκλιος που πληροφορεί ότι στις 20 Ιουνίου κυκλοφόρησαν οκτώ τευχίδια των δέκα αυτοκόλλητων γραμματοσήμων με διαφορετικά εξώφυλλα, τα οποία εσωτερικά περιλαμβάνουν τα ίδια δέκα διαφορετικά τοπία της Ρόδου. Άλλα από αυτά τα τευχίδια θα διατεθούν στην «τοπική αγορά της Ρόδου» και άλλα σε ξενοδοχεία και επιχειρήσεις. Έχουμε επομένως και γραμματόσημα που εκδίδονται εκτός προγράμματος και χωρίς κάποιος να τα παραγγέλλει αφού προορίζονται «για την τοπική αγορά». Σε κάθε περίπτωση, για το φιλοτελικό κοινό της υπόλοιπης Ελλάδας υπάρχουν προς διάθεση 500 τεμάχια από κάθε τευχίδιο!

Όπως ακριβώς γράψαμε και σε προηγούμενα σχετικά σχόλια, στην προσπάθεια του ΕΛΤΑ να βελτιώσει τα οικονομικά του, θέτει σε κυκλοφορία Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα σε τόσο μικρά τιάζ, με συνέπεια να καλλιεργούνται κερδοσκοπικές τάσεις στους φιλοτελιστές.

500 φεγιέ όλα κι όλα. Όσοι συλλέγεται Ειδικά Προσωπικά Γραμματόσημα τρέξτε να προεγγραφείτε! Αν δεν προλάβετε να το κάνετε εγκαίρως, αναζητήστε τα στο διαδίκτυο. Με την σχετική υπερτίμηση, φυσικά.

Ήταν γραφτό να το δούμε κι αυτό!

Καλό καλοκαίρι σε όλους

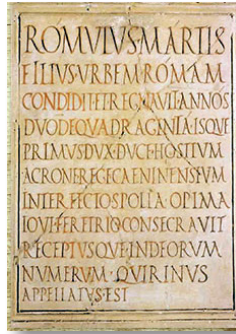
Ο Πρόεδρος

Η ιδέα της έκδοσης ενός έντυπου που να περιλαμβάνει τα τρέχοντα νέα μας έρχεται από πολύ παλιά. Πολύ πριν εφευρεθεί το χαρτί. Στην αρχαία Ρώμη, η κυβέρνηση αναρτούσε ενημερωτικά δελτία με το όνομα Acta Diurna (1), που ήταν σκαλισμένα σε μέταλλο ή πέτρα και αναρτούνταν σε δημόσιους χώρους.

Στην Κίνα, τον 2ο και 3ο αιώνα μ.Χ., στα τέλη της δυναστείας Χαν, εκδίδονταν κυβερνητικά φύλλα που κυκλοφορούσαν μεταξύ αυλικών υπαλλήλων. Μεταξύ 713 και 734, κυκλοφόρησε το “Δελτίο της Αυλής” της κινεζικής δυναστείας των Τανγκ. Ήταν χειρόγραφο επάνω σε μετάξι και διαβαζόταν από κυβερνητικούς αξιωματούχους. Η πρώτη αναφορά σε ιδιωτικά δημοσιευμένη εφημερίδα ήταν του 1582, στο Πεκίνο, στα τέλη της δυναστείας Μινγκ.

Η αυξανόμενη ανάγκη για πληροφόρηση στην πρώιμη σύγχρονη Ευρώπη καλύφτηκε με σύντομες χειρόγραφες ειδήσεις που ονομάζονταν “αννισί” (αγγελίες, ειδήσεις). Το 1556, η κυβέρνηση της Βενετίας εξέδωσε το μηνιαίο *Notizie scritte* (γραπτές ειδήσεις), που κόστιζε μία Γαζέτα, το όνομα της οποίας έμεινε συνώνυμο της λέξης “εφημερίδα” (*Gazetta dello Sport* κλπ.). Βέβαια, δεν μπορούμε ακόμα να μιλάμε για αληθινές εφημερίδες με τη σημερινή έννοια.

1

2

3

4. 4α. (Η *Diário de Pernambuco* εκδίδεται μέχρι σήμερα και σε ηλεκτρονική μορφή).

Το πρώτο έντυπο που είχε τα πραγματικά χαρακτηριστικά των γνωστών εφημερίδων ήταν το *Relation* του Johan Carolus, που εκδόθηκε το 1609 στο Στρασβούργο, όταν το Στρασβούργο ήταν μια ελεύθερη αυτοκρατορική πόλη της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους.

Η πρώτη εφημερίδα της σύγχρονης Γερμανίας ήταν η *Anvisa*, που εκδόθηκε το 1609 στην πόλη Βολφενμπύτελ (Wolfenbüttel).

Έκτοτε, εφημερίδες άρχισαν να εκδίδονται στην Ολλανδία το 1618 -όπου το 1620 παρουσιάστηκε και η πρώτη στην αγγλική γλώσσα-, στη Γαλλία η *Gazette de France* το 1631, στην Πορτογαλία το 1641 και στη Σουηδία το 1645. Αυτή η τελευταία εξακολουθεί πάντα να εκδίδεται, όμως μόνο διαδικτυακά.

Το 1650 κυκλοφόρησε στη Λειψία της Γερμανίας η *Einkommende Zeitungen*, η πρώτη ημερήσια εφημερίδα στον κόσμο (2).

Ακολούθησαν άλλες χώρες, όπως η Ισπανία με την *Gaceta de Madrid* το 1661, η Πολωνία το 1661 και η Αγγλία το 1702.

Στο Χάρλεμ της Ολλανδίας κυκλοφόρησε για πρώτη φορά, το 1656, η εφημερίδα *Εβδομαδιαία Εφημερίδα της Ευρώπης*, η οποία είναι το αρχαιότερο έντυπο που εξακολουθεί να κυκλοφορεί μέχρι σήμερα, με τον νέο τίτλο *Ημερησία του Χάρλεμ*.

Στον Καναδά, η πρώτη εφημερίδα κυκλοφόρησε το 1752, ενώ η *Quebec Gazette* που κυκλοφόρησε το 1764 είναι η παλαιότερη της Βόρειας Αμερικής που εξακολουθεί να εκδίδεται μέχρι σήμερα.

Το 1808, έκανε την πρώτη της έκδοση η *Gazeta do Rio de Janeiro* (3). Τυπωνόταν σε μηχανήματα που έφεραν από την Αγγλία, ήταν το επίσημο δελτίο του πορτογαλικού στέμματος και δημοσίευε ειδήσεις υποστηρικτικές των κυβερνήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου Πορτογαλίας-Βραζιλίας.

Το 1821, μετά τη λήξη της απαγόρευσης κυκλοφορίας ιδιωτικών εφημερίδων, εμφανίστηκε η πρώτη μη αυτοκρατορική έντυπη έκδοση, η *Diário do Rio de Janeiro* ενώ λίγο πριν είχε κυκλοφορήσει στο Λονδίνο η *Correio Braziliense* του Χοσέ ντα Κόστα, με έντονα αντιπολιτευτικό χαρακτήρα. Λίγο μετά, το 1825, εμφανίστηκε στη Βραζιλία και μια ακόμα ιστορική εφημερίδα: Η *Diario de Pernambuco* (4, 4α).

Η πρώτη εφημερίδα του Περού ήταν η *El Peruano* (5). Ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1825 και εξακολουθεί να εκδίδεται μέχρι σήμερα, με αρκετές αλλαγές ονόματος.

Στην Ασία, μέχρι τα τέλη του 18ου αιώνα, οι λίγες προσπάθειες έκδοσης εφημερίδων απέτυχαν.

Στις αρχές του 19ου αιώνα, σε πολλές

5

6. Τευχίδιο

πόλεις της Ευρώπης, της Βόρειας και της Νότιας Αμερικής, εκδόθηκαν έντυπα τύπου εφημερίδων, με την ύλη τους να διαμορφώνεται ανάλογα με τις τοπικές και πολιτιστικές προτιμήσεις κάθε περιοχής. Ταυτόχρονα, η βιομηχανική επανάσταση και οι πρόοδοι στην τεχνολογία εκτύπωσης επέτρεψε την ευρύτερη κυκλοφορία των εφημερίδων ως μέσου επικοινωνίας και πληροφόρησης.

Το 1814, η *The Times* (6 & 8) του Λονδίνου απέκτησε τυπογραφικό πιεστήριο ικανό να εκτυπώνει 1.100 φύλλα την ώρα και σύντομα προσαρμόστηκε για να εκτυπώνει από τις δύο πλευρές μιας σελίδας ταυτόχρονα. Η καινοτομία αυτή έκανε τις εφημερίδες φθηνότερες και διαθέσιμες σε μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Το 1830, ήρθε στην αγορά η πρώτη εφημερίδα "Penny press" (Τύπος μιας πέννας). Στοιχίζε το ένα έκτο των άλλων εφημερίδων και δημιούργησε ακόμα μεγαλύτερο αναγνωστικό κοινό.

Λίγο μετά, το 1836, ο Émile de Girardin ξεκίνησε στη Γαλλία την έκδοση της *La Presse* (7, Ο Τύπος), εισάγοντας φθηνές διαφημίσεις που γρήγορα καθιερώθηκαν και στήριξαν οικονομικά τις γαλλικές εφημερίδες. Το παράδειγμα του Girardin ακολούθησε το 1848 ο Αυστριακός εκδότης August Zang με τη βιεννέζικη εφημερίδα *Die Presse*.

7

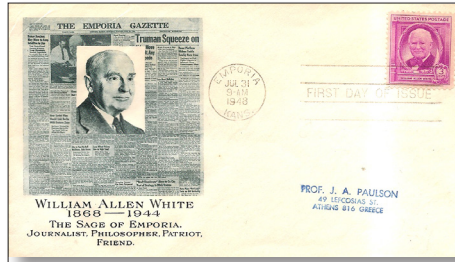
8. Οι *Times* ήταν πάντα μέσα σε όλα τα σπουδαία γεγονότα

Ενώ οι περισσότερες εφημερίδες απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα αναγνωστών, συνήθως καθορισμένο γεωγραφικά, κάποιες εστιάζουν σε ομάδες αναγνωστών που καθορίζονται περισσότερο από τα ενδιαφέροντά τους, όπως αθλητικές ή οικονομικές. Υπάρχουν επίσης εβδομαδιαίες εφημερίδες που συνήθως διανέμονται δωρεάν και σε περιορισμένες περιοχές, οι οποίες μπορεί να εξυπηρετούν συγκεκριμένες κατηγορίες πληθυσμών, όπως μετανάστες ή τοπικές γκέι κοινότητες κτλ.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, αντίθετα από τις περισσότερες άλλες χώρες, “καθημερινές” εφημερίδες δεν εκδίδονταν τις Κυριακές. Οι κυριακάτικες εφημερίδες ήταν ανεξάρτητες. Σήμερα, ο ίδιος εκδότης εκδίδει συχνά κυριακάτικη ξεχωριστή εφημερίδα που ανήκει στην ίδια εταιρεία, δίνοντάς της σχετικό όνομα με εκείνο της καθημερινής, π.χ., *The Times* και *The Sunday Time*.

Στις ΗΠΑ απόπειρες έκδοσης εφημερίδων άρχισαν από τον 18ο αιώνα. Ωστόσο, φιλοτελικά έχουν τιμηθεί μόνο εκδότες και, κυρίως, δημοσιογράφοι, όπως ο εικονιζόμενος William Allen White (9).

Στην Ιταλία, η έκδοση εφημερίδων έχει μακραίωνη ιστορία. Παράδειγμα παλαιάς ιταλικής εφημερίδας είναι η *Gazzetta di Mantova* (10) που ιδρύθηκε το 1664. Είναι μία από τις παλιότερες εφημερίδες παγκοσμίως που εξακολουθούν να εκδίδονται. Η κυκλο-

9. William Allen White (1868 – 1944), εκδότης.
Στην εικόνα η γνωστότερη εφημερίδα του.

10

11

12

13

14

φορία της στις μέρες μας φτάνει τα 24.000 φύλλα, ενώ υπάρχει και σε ηλεκτρονική μορφή. Άλλη, αρκετά παλιά εφημερίδα που εκδίδεται μέχρι σήμερα είναι η *Corriere della sera* (Βραδινός ταχυδρόμος), (11), η πρώτη εφημερίδα με περίπου 630.000

тираζ. Ιδρύθηκε το 1876 στο Μιλάνο. Χαρακτηρίζεται για τη σοβαρότητά της και στην μακρόχρονη ιστορία της ευτύχησε να έχει συνεργάτες διάσημες προσωπικότητες των γραμμάτων όπως τους Λουίτζι Πιραντέλο, Πιερ Πάολο Παζολίνι κ.ά.

Η *La Repubblica* (12) (Η Δημοκρατία) είναι ημερήσια και ιδρύθηκε πρόσφατα, μόλις το 1976. Θεωρείται ως ένα από τα πιο κριτικά φύλλα της εξουσίας και είναι αριστερής απόχρωσης.

La Gazzetta dello Sport (13), μία από τις γνωστότερες ημερήσιες αθλητικές εφημερίδες παγκοσμίως, άρχισε ως εβδομαδιαία το 1892 και παραμένει μέχρι σήμερα το πρώτο σε κυκλοφορία αθλητικό φύλλο της Ιταλίας.

Στη Γερμανία, μία από τις πιο σημαντικές εφημερίδες των γερμανικών επαναστάσεων του 1848 ήταν η *Neue Rheinische Zeitung: Organ der Demokratie* (Νέα εφημερίδα του Ρήνου, Όργανο της Δημοκρατίας) (14).

Την εξέδωσε στην Κολωνία ο Καρλ Μαρξ μεταξύ 1 Ιουνίου του 1848 και 19 Μαΐου 1849, όταν και την έκλεισε η λογοκρισία.

Στη Ρωσία, ο ελεύθερος και ανεξάρτητος τύπος δεν έχει μακρά ιστορία. Ο έλεγχος

15. Πολλά τα γραμματόσημα προβολής των δύο εφημερίδων του καθεστώτος. Πάντως οι περισσότεροι προτιμούσαν την Πράβντα. Μεταξύ αυτών και ο Λένιν!

των μέσων ενημέρωσης από την κυβέρνηση-ση χρονολογείται από την αρχή της Σοβιετικής Ένωσης. Ένα από τα σημαντικότερα αρχικά διατάγματα που υπέγραψε ο Λένιν 27 Οκτωβρίου 1917 ήταν το διάταγμα για τον τύπο, με το οποίο έθετε ουσιαστικά εκτός νόμου τις εφημερίδες που δημοσίευαν απόψεις αντίθετες αυτών της Οκτωβριανής Επανάστασης. Τα χρόνια 1917-1918 έκλεισαν 319 εφημερίδες, ως υποστηρικτικές του τσάρου.

Οι εφημερίδες που ιδρύθηκαν μετά το 1917 και απηχούσαν αποκλειστικά τις κυβερνητικές απόψεις, προβλήθηκαν κατά κόρον, ακόμα και με αλληπαλλήλες εκδόσεις γραμματοσήμων.

Πρώτη που εκδόθηκε ήταν η Πράβντα (15), η οποία είχε αρχίσει να εκδίδεται στο εξωτερικό από τον Ιανουάριο του 1911, και στην τσαρική Ρωσία από τις 5 Μαΐου 1912. Μετά την Επανάσταση του 1917 έγινε επίσημο όργανο της Κεντρικής Επιτροπής του Σοβιετικού Κομμουνιστικού Κόμματος, μέχρι το 1991.

Η δεύτερη σοβιετική εφημερίδα, η Ισβέστια (16), ξεκίνησε το 1917 στην Αγία Πετρούπολη ως όργανο των Σοβιετικών Εργατών Βουλευτών και έκλεισε με την πτώση του καθεστώτος το 1991. Ιδρυτής της ο Yuri

M. Steklov (17), επαναστάτης, ιστορικός και δημοσιογράφος.

15α. Πράβντα και πάλι Πράβντα!

17. Yuri M. Steklov, ιδρυτής της Ισβέστια

16

Αναμνηστικές εκδόσεις γραμματοσήμων για επετείους ιστορικών εφημερίδων είναι πολλές σε αριθμό και από χώρες εκτός Ευρώπης. Ωστόσο, για οικονομία χώρου, δεν θα αναφερθούμε σήμερα σε αυτές.

Ως πρώτη επίσημη Ελληνική εφημερίδα χαρακτηρίζεται η Σάλπιγξ Ελληνική. Εκδόθηκε την 1η Αυγούστου του 1821 στην Καλαμάτα ταυτόχρονα με την έκρηξη της επανάστασης. Ακολούθησαν το 1822 η χειρόγραφη Αιτωλική στη Στερεά Ελλάδα και τα Ελληνικά Χρονικά στο Μεσολόγγι το 1824. Η πρώτη αθηναϊκή εφημερίδα ήταν η Εφημερίς των Αθηνών. Εκδόθηκε το 1824 από τον Γεώργιο Ψύλλα και ήταν στη δημοτική.

Η πρώτη δεκαετία του 20ου αιώνα θεωρήθηκε η "χρυσή εποχή" των εφημερίδων. Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκόσμιου Πολέμου εκδόθηκαν γύρω στις 15 εφημερίδες στην Αθήνα μερικές εκ των οποίων και η Ελευθεροτυπία, ο Ελευθερος τύπος, η Καθημερινή, η Δημοκρατία. Έκτοτε, ο ελληνικός τύπος ακολούθησε τη γνωστή πορεία του, με τις περιπέτειες των πολέμων, τις λογοκρισίες της χούντας, μέχρι τα προβλήματα των ημερών.

Μαζί με την εμφάνιση του ανθρώπου στη γη, στην προσπάθειά του για επιβίωση, άρχισε να ψάχνει για προστασία στις δυσκολίες που αντιμετώπιζε. Έτσι έστρεψε την προσοχή του στην ανώτερη δύναμη, τον θεό, που καθόριζε την ύπαρξή του και από τον οποίο ζητούσε τη βοήθεια. Ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνεί ο άνθρωπος με το θεό, τον λέμε προσευχή. Η προσευχή είναι μια σημαντική και καθολική πτυχή της θρησκείας, είτε των πρωτόγονων λαών, είτε των σύγχρονων μουσικιστών, και εκφράζει το ευρύ φάσμα των θρησκευτικών συναισθημάτων και συμπεριφορών που καθοδηγούν τις ανθρώπινες σχέσεις. Οι άνθρωποι έχουν προσευχηθεί για βροχή, για νίκη στη μάχη και για ασφάλεια από εισβολείς. Έχουν ζητήσει υγεία, πλούτο και ευτυχία. Εκτός από την υποβολή μεγάλων αιτημάτων όπως η θεραπεία από μια ασθένεια, οι άνθρωποι έχουν προσευχηθεί για ασήμαντα πράγματα όπως να βρεθεί καρέκλα και η ομπρέλα σε ... μια γεμάτη παραλία.

Στην ιστορία έχουν καταγραφεί "προσευχές" μεγάλων προσωπικοτήτων, αλλά και έθνους ολόκληρου για την επίτευξη ενός στόχου.

Το 312 μ.Χ. ο Μέγας Κωνσταντίνος μάχεται τον Μαξέντιο στη Γέφυρα της Μιλβίας. Η μάχη αφορούσε το ποιος από τους δύο θα ελέγξει το σύνολο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Και οι δύο προσευχήθηκαν για νίκη στη μάχη και για επιτυχημένη κατάκτηση. Τη νύχτα πριν από τη μάχη, ο Κωνσταντίνος πήρε μια απροσδό-

κητη απάντηση στην προσευχή του. Ονειρεύτηκε ότι ο θεός του έστειλε σημάδι της επερχόμενης νίκης: "Εν τούτω νικά" και ο Κωνσταντίνος νίκησε τον Μαξέντιο, αναγνώρισε τη νίκη του στον χριστιανικό θεό και στον Υιό του, τον Ιησού Χριστό και άλλαξε την ιστορία για πάντα.

Στις αρχές Δεκεμβρίου 1944, ο στρατηγός Πάτον ετοιμαζόταν να διαβεί το Ρήνο και οι καιρικές συνθήκες ήταν πολύ άσχημες. Κάλεσε τον εφημέριο Ο' Νηλ, και του ζήτησε να συντάξει και να δημοσιεύσει μια προσευχή για καλό καιρό, έτσι ώστε οι στρατιώτες, που θα πολεμήσουν τη λάσπη, τις πλημμύρες και τους Γερμανούς, έπρεπε να έχουν τον θεό με το μέρος τους. Τελικά αποφασίστηκε ότι η τοπογραφική μονάδα του στρατεύματος θα μπορούσε να εκτυπώσει την προσευχή σε μια μικρή κάρτα, κάνοντας αρκετά αντίτυπα για διανομή στον στρατό. Η διανομή της προσευχής ολοκληρώθηκε στις 11 και 12 Δεκεμβρίου. Δύο ημέρες αργότερα, τα αμερικανικά στρατεύματα στην

Ευρώπη συμμετείχαν στη μεγαλύτερη μάχη που είχαν δώσει μέχρι τότε. Το αποτέλεσμα αυτής της μάχης, και ενδεχομένως ολόκληρης της πολεμικής προσπάθειας των συμμάχων στην Ευρώπη, εξαρτιόταν από τον καιρό.

Ο βοηθός του Πάτον, ο συνταγματάρχης Χάρκινς, έγραψε αργότερα: "Είτε ήταν η βοήθεια της θείας καθοδήγησης που ζητήθηκε στην προσευχή ή απλώς στην κανονική πορεία των ανθρώπινων γεγονότων, δεν μάθαμε ποτέ. Σε κάθε περίπτωση,

Μέγας Κωνσταντίνος

Στρατηγός Πάτον

την ημέρα μετά την έκδοση της προσευχής, ο καιρός καθάρισε και παρέμεινε τέλειος για περίπου έξι ημέρες. Αρκετά για να επιτρέψει στους συμμάχους να αποτρέψουν την επίθεση των γερμανικών στρατευμάτων και να μετατρέψουν μια προσωρινή οπισθοδρόμηση σε μια συντριπτική ήττα για τον εχθρό. Ο στρατηγός Πάτον, χαρούμενος με την εξέλιξη αυτή, είπε: “Θεέ μου! Κοιτάξτε τον καιρό. Ότι ο Ο’Νηλ σίγουρα έκανε κάποια ισχυρή προσευχή. Θέλω να του δώσω ένα μετάλλιο.” Ο Ο’Νηλ τιμήθηκε με το χάλκινο αστέρι “για τη συγγραφή μιας προσευχής”.

Το θαύμα της Δουνκέρκης στο Β’ Παγκόσμιο πόλεμο είναι η απελευθέρωση περίπου 350.000 Βρετανών στρατιωτών οι οποίοι ήταν εγκλωβισμένοι από τις γερμανικές δυνάμεις. Η πανουργία του Τσόρτσιλ να κινητοποιήσει όλα τα διαθέσιμα ιδιωτικά σκάφη για να μεταφέρουν τους στρατιώτες, η τριήμερη ανεξήγητη καθυστέρηση του Χίτλερ που καθήλωσε τις δυνάμεις του κι έδωσε την ευκαιρία στους Βρετανούς να διαφύγουν, αποτελεί ένα κομβικό σημείο για την εξέλιξη όλης της έκβασης του πολέμου. Γνωστή επίσης, για την μάχη της Δουνκέρκης, είναι και η προσευχή του βρετανικού έθνους για τη διάσωση των στρατιωτών. Στις 23 Μαΐου, ο βασιλιάς Γιώργος VI ζήτησε να τηρηθεί η επόμενη Κυριακή ως Εθνική Ημέρα Προσευχής. Την Κυριακή, το έθνος αφιερώθηκε στην προσευχή με άνευ προηγούμενου τρόπο. Οι αυτόπτες μάρτυρες και οι φωτογραφίες επιβεβαιώνουν την υπερχέλιση των συγκεντρώσεων σε χώρους λατρείας σε όλη τη γη. Μεγάλες ουρές σχηματίστηκαν έξω από

τους καθεδρικούς ναούς. Η Κυριακή 9 Ιουνίου, κηρύχθηκε Εθνική Ημέρα Ευχαριστιών και ο ίδιος ο Τσόρτσιλ, άρχισε να κυκλοφορεί τη φράση “το θαύμα του Δουνκέρκης”.

Μία ακόμα ιστορικά διάσημη προσευχή είναι και εκείνη του Τζορτζ Ουάσινγκτον για την προστασία των Ηνωμένων Πολιτειών, την οποία έγραψε στις 8 Ιουνίου 1783 στο Νιούμπεργκ της Νέας Υόρκης. Μια από τις πιο εμπνευσμένες απεικονίσεις της αμερικανικής ιστορίας είναι αυτή του Τζορτζ Ουάσινγκτον στα γόνατά του στο χιόνι στην κοιλάδα Φορζ, κατά τις πιο σκοτεινές ώρες του επαναστατικού αγώνα για την ανεξαρτησία των ΗΠΑ.

Τέλος, δεν πρέπει να λησμονούμε και την συγκλονιστική προσευχή του Στρατηγού Μακρυγιάννη για τη σωτηρία της πατρίδας, η οποία τελειώνει : “Κύριε, αρετή δεν έχομεν πλέον, ούτε ηθική ούτε πατριωτισμό· τρέχομεν εις την κακία, εις την ασωτία και παραλυσίαν, καθώς τρέχει το ποτάμι από τον γκρεμόν και τα μάτια και ο νους του ανθρώπου· η παντοδυναμία σου και η βασιλεία σου θα μας σώσεις, να μην κριθεί πλέον άνθρωπος από το πλάσμα σου εις την βασιλείαν σου, ούτε ιστορικών της κακίας εδώ σε τούτην την ζωή να γένει πλέον. Η παντοδυναμία σου θα μας σώσεις και θα μας προφυλάξεις να μην ματαιώδουμεν την πατρίδα μας και θρησκεία μας και τους τίμιους ανθρώπους σε τούτην την άχλιαν κατάσταση όπου βρισκόμασε.”

Δημήτρης Βαρελάς

Τσόρτσιλ και Γεώργιος ΣΤ'

Τζορτζ Ουάσινγκτον προσευχόμενος.

Αριστερά: Στρατηγός Μακρυγιάννης

Ιππότης σταυροφόρος προσευχόμενος. Κάτω: Προσευχή διασωθέντος από την ανταρσία του πλοίου Μπάουντι (1789).

Κομφούκιος Ο “Σωκράτης της Ανατολής”

Ο Κομφούκιος (Κ'ουνγκ-φου-τζου = κυρ. Διδάσκαλος Κονγκ, 552 π.Χ. - 479 π.Χ.) υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους Κινέζους διανοητές και φιλοσόφους. Η φιλοσοφία του επηρέασε βαθιά τη ζωή και τη σκέψη της Ανατολικής Ασίας και, για πολλούς, η επιρροή του στην κινεζική ιστορία συγκρίνεται με εκείνη του Σωκράτη στη Δύση.

Ορφάνεψε από τα 3 του χρόνια. Η οικογένειά του ανήκε στην τάξη των Σι (shi) που ήταν “ακόλουθοι ευγενών”, αντίστοιχοι των μεσαιωνικών δυτικοευρωπαίων ιπποτών. Καθώς όμως τα χρόνια εκείνα η Κίνα ήταν χωρισμένη σε μικρά κρατίδια που σπαράσσονταν από εμφύλιες διαμάχες, η επιβίωση της τάξης του γινόταν όλο και δυσκολότερη. Οι ηγεμόνες των διάφορων κρατιδίων άρχισαν να στηρίζονται σε διορισμένους διοικητές, παρά στους τιμαριούχους ευγενείς της τάξης του.

Καθώς οι πηγές για τη ζωή του Κομφούκιου είναι μεταγενέστερες και συχνά αναμιγνύονται με το μύθο και τη φαντασία, δεν είναι γνωστές λεπτομέρειες για την εκπαίδευσή του και τα νεανικά του χρόνια. Σύμ-

φωνα με την παράδοση, σπούδασε μουσική, τελετουργική και κινεζική βάρβιτο, και στα δεκαεννέα του χρόνια ήταν ήδη παντρεμένος. Απέκτησε ένα γιο και δύο κόρες.

Αμέσως μετά το γάμο του εργάστηκε για μια γνωστή οικογένεια της περιοχής, πρώτα ως επιμελητής των αποθηκών και έπειτα ως επιθεωρητής των κήπων και των βοσκών. Στα 22 του ξεκίνησε να διδάσκει

παιδιά αριστοκρατικών οικογενειών ως οικοδιδάσκαλος, δημιουργώντας σταδιακά γύρω του μια ομάδα ακολούθων, τους οποίους δίδασκε ενώ ταυτόχρονα αφιερώθηκε στην πολιτική επιστήμη. Οι μαρτυρίες για το πλήθος των μαθητών του ποικίλουν, από εβδομήντα έως τρεις χιλιάδες, χωρίς τελικά να είναι γνωστός ο πραγματικός αριθμός τους.

Το 517 π.Χ. επισκέφθηκε την πρωτεύουσα του βασιλείου μαζί με δύο μαθητές του. Εκεί μελέτησε τους θησαυρούς της βασιλικής βιβλιοθήκης, καθώς και μουσική που είχε καλλιεργηθεί σε υψηλό επίπεδο στην Αυλή. Σύμφωνα με τον ιστορικό Ζε Μα Τσιεν, συνάντησε εκεί και συνόμιλησε με τον

Κομφούκιος

Λάο Τσε, πατέρας του Ταοισμού.

Ο ναός, το οικογενειακό αρχοντικό και ο τάφος του Κομφούκιου. Βρίσκονται σε μία περιοχή που περιλαμβάνει περισσότερα από 100 αναθηματικά κτίρια στη μνήμη του, καθώς και τα λείψανα περισσότερων από 100.000 απογόνων του.

Λάο Τσε, πατέρα του Ταοϊσμού.

Στην ηλικία των πενήντα, αναγνωρίστηκαν οι ικανότητες του και διορίστηκε Υπουργός δημόσιων έργων και ακόλουθα Υπουργός Δικαιοσύνης στη γενετήριά του, Λου. Όταν όμως πρόσβαλε κάποια μέλη της αριστοκρατίας, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη θέση του και να οδηγηθεί στην εξορία, από την οποία επέστρεψε στα 68 του.

“Ο Κονφούκιος με τους μαθητές του“.
Έκδοση δύο αξιών του 1989 για τα 2540 χρόνια από τη γέννησή του.

Πέθανε από φυσικά αίτια, σε ηλικία 72 ετών, μέσα σε βαθιά θλίψη λόγω του θανάτου του γιου του και κάποιων από τους αγαπημένους του μαθητές σε μάχη.

Η φιλοσοφία του για την εκπαίδευση επικεντρώθηκε στις “έξι τέχνες”: τοξοβολία, καλλιγραφία, υπολογισμούς, μουσική, οδήγηση άμαξας και τελετουργία. Για τον Κομφούκιο, ο κύριος στόχος του ως εκπαιδευτικού ήταν να διδάξει τους ανθρώπους να ζουν με ακεραιότητα. Μέσα από τις διδασκαλίες του προσπάθησε να αναστήσει στην κινεζική κοινωνία τις παραδοσιακές αξίες της φιλανθρωπίας, της ευπρέπειας και το τελετουργικό της χώρας του.

Π. Α.

Η γαλιάντρα

Τα πιο παλιά χρόνια, λίγα ήταν τα συνοικιακά κρεοπωλεία που δεν διατηρούσαν ένα κλουβί με γαλιάντρα. Ίσως επειδή αυτό

το πουλί τρέφεται τόσο με σπόρους όσο και με έντομα, τα οποία οι κρεοπώλες αντικαθιστούσαν με μικρά κομματάκια κρέας. Το

κλουβί ήταν συνήθως κρεμασμένο ψηλά, δίπλα στην πόρτα, στον εξωτερικό τοίχο της πρόσοψης, με το τραγούδι του πουλιού να δεσπόζει σε όλη τη γειτονιά.

Το τραγούδι της γαλιάντρας ήταν ανέκαθεν πολύ δημοφιλές. Όχι άδικα, αφού διαθέτει μεγάλη ποικιλία, με τρίλλους εξαιρετικής μουσικότητας και μεγάλης έντασης. Γι' αυτό και ήταν από τα πιο συνηθισμένα πουλιά αιχμαλωσίας σε κλουβιά. Ιδιαίτερα στην Ιταλία υπάρχουν και σχετικά γνωμικά, με πιο γνωστό αυτό της Τοσκάνης. Όταν αναφέρονται σε ένα καλλίφωνο, λένε *Canta come una calandra* (τραγουδάει σαν γαλιάντρα). Στην Ελλάδα υπάρχει επίσης το αντίστοιχο γνωμικό, όχι όμως για να χαρακτηρίσει κάποιον καλλίφωνο αλλά κάποιον πολυλογά. Προτεραιότητα στο χαρακτηρισμό “γαλιάντρα” είχαν βέβαια οι γυναίκες! Παλιότερα η έκφραση “άκου τη γαλιάντρα, δεν σταματάει με τίποτα!” δεν ήταν σπάνια.

Η επιστημονική ονομασία της γαλιάντρας είναι *Melanocorypha calandra*, με το *Melanocorypha* να έχει ελληνική προέλευση εξαιτίας της μελανής περιοχής που υπάρχει στο λαιμό της.

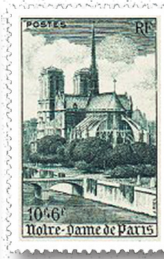
Στην Ελλάδα, η γαλιάντρα είναι επιδημικό, αναπαραγόμενο είδος, που φωλιάζει σε αρκετές περιοχές της χώρας. Κατασκευάζει τη φωλιά της σε μία κοιλότητα πάνω στο έδαφος, γεννά 4 ως και 7 αυγά, και το θηλυκό τα επωάζει για 12-14 ημέρες.

Γ. Σ.

Με αφορμή την καταστροφή της Νοτρ Νταμ

Επτά πυρκαγιές που πόνεσαν πολύ

Ο καθεδρικός ναός της Παναγίας των Παρισίων, θρησκευτικό σύμβολο της Πόλης του Φωτός και μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς, είναι ένα από τα καλύτερα παραδείγματα γαλλικής γοθτικής αρχιτεκτονικής. Η κατασκευή του ολοκληρώθηκε το 1260, αλλά υπέστη πολλές τροποποιήσεις στο πέρασμα των αιώνων. Εκτός από την αρχιτεκτονική του, το πλήθος αγαλμάτων και τα απαράμιλλης τέχνης βιτρό, η "Νοτρ Νταμ" ξεχωρίζει για το εκκλησιαστικό της όργανα, από τα μεγαλύτερα του κόσμου, και για τον τεράστιο αριθμό από καμπάνες. Αυτός ο μεγαλοπρεπής ναός έζησε τη στέψη του Ναπολέοντα, τα γεγονότα της Γαλλικής Επανάστασης – που του προξένησαν μεγάλες ζημιές - και τις κηδείες πολλών Γάλλων Προέδρων. Η πρόσφατη, αδιευκρίνιστης αιτίας πυρκαγιά, του προξένησε μεγάλες καταστροφές και συγκλόνισε ολόκληρη την πολιτισμένη ανθρωπότητα.

Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη του Λουβέν.

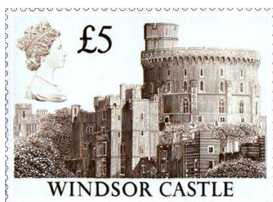
Ο Αύγουστος του 2014 σηματοδότησε την εκατοναετηρίδα ενός από τα πιο διαβόητα γεγονότα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου: την καταστροφή αυτής της σπουδαίας βελγικής Βιβλιοθήκης από τα γερμανικά στρατεύματα, τη νύχτα της 25 Αυγούστου 1914. Ήταν οικοδόμημα του 1636. Το κτήριο καταστράφηκε τελείως, μαζί με 300.000 βιβλία και χιλιάδες χειρόγραφα. Το γεγονός προκάλεσε τότε παγκόσμια αγανάκτηση. Το 1928 κατασκευάστηκε μια νέα Βιβλιοθήκη στη θέση της παλιάς. Το νέο κτήριο χαρακτηριζόταν από ένα ψηλό κωδωνοστάσιο και μια κόγχη με 48 καμπάνες. Όμως το 1940, όταν η Γερμανία κατέλαβε το Βέλγιο, η βιβλιοθήκη καταστράφηκε και πάλι, μαζί με σχεδόν 700.000 τόμους που είχαν στο μεταξύ συγκεντρωθεί. Το κτήριο της βιβλιοθήκης αποκαταστάθηκε για δεύτερη φορά το 2014.

Η Βιβλιοθήκη της Λουβέν του 1636 και του 1928.

Ο Πύργος του Γουίντσορ (Windsor Castle) κτίστηκε τον 11ο αιώνα, είναι το δεύτερο μεγαλύτερο κατοικημένο κάστρο στον κόσμο και μία από τις επίσημες κατοικίες της Βασίλισσας Ελισάβετ Β'. Στις 20 Νοεμβρίου 1992, ξέσπασε μεγάλη πυρκαγιά που προξένησε στο ιστορικό κτήριο εκτεταμένες ζημιές. Όμως η αγγλική κυβέρνηση αντέδρασε άμεσα και, μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια, ο Πύργος του Γουίντσορ επισκευάστηκε πλήρως, με το κόστος επισκευής να φτάνει τα 36.5 εκατομμύρια λίρες. Για την κάλυψη αυτής της υπέρογκης δαπάνης, η βασίλισσα υποχρεώθηκε να πληρώνει φόρο επί των εσόδων της και οδήγησε στο άνοιγμα του παλατιού του Μπάκινγκχαμ για το κοινό.

Ο Πύργος του Γουίντσορ, η αίθουσα χορού της βασίλισσας και η αίθουσα του Βατερλό.

Το Μέγα Θέατρο Λισέου (Liceu) της Βαρκελώνης, 2,292 θέσεων, άνοιξε στις 4 Απριλίου 1847. Στις 7 Νοεμβρίου 1893, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της όπερας *Γουλιέλμος Τέλος* του Ροσίνι, ρίχτηκαν δύο βόμβες στην αίθουσα. Εξερράγη μόνο μία, σκοτώθηκαν έξι άνθρωποι και τραυματίστηκαν πολλοί άλλοι. Η επίθεση ήταν έργο ενός αναρχικού, του Σαλβαδόρ Σαντιάγκο. Οι μεγάλες ζημιές από την πυρκαγιά επισκευάστηκαν γρήγορα. Μερικά χρόνια μετά, στις 9 Απριλίου 1861, το κτίριο δοκιμάστηκε και πάλι από τη φωτιά και καταστράφηκε στο μεγαλύτερο μέρος του. Μόνο η πρόσοψη, η είσοδος και το φουαγιέ διασώθηκαν. Επισκευάστηκε σε ένα χρόνο και άνοιξε εκ νέου στις 20 Απριλίου 1862 με την εκτέλεση της όπερας *Οι Πουριτανοί* του Βιντσέντσο Μπελίνι.

Το Εθνικό Μουσείο της Βραζιλίας βρίσκεται στο Ρίο ντε Τζανέιρο. Μεταξύ 1818 και 1889 ήταν κατοικία της βασιλικής Πορτογαλικής οικογένειας και, μετά την κατάργηση της μοναρχίας, φιλοξένησε τη Δημοκρατική Συντακτική Συνέλευση (1889 – 1891). Σε “Βασιλικό Μουσείο” μετετράπη το 1892. Η τεράστια συλλογή αυτού του μουσείου περιλαμβάνει περισσότερα από 20 εκατομμύρια αντικείμενα και θεωρείται ως μία από τις μεγαλύτερες συλλογές φυσικής ιστορίας και ανθρωπολογικών ευρημάτων στον κόσμο, αλλά και συλλογών γεωλογίας, παλαιοντολογίας, αρχαιολογίας κλπ. Το κτίριο του μουσείου καταστράφηκε σε μεγάλο βαθμό από μια μεγάλη πυρκαγιά της 2 Σεπτεμβρίου 2018. Αν και σώθηκαν μερικά εκθέματα, πιστεύεται ότι 92,5% των αρχείων του μουσείου (20 εκατομμύρια αντικείμενα) καταστράφηκαν. Ευτυχώς διασώθηκαν περίπου 1,5 εκατομμύριο άλλα αντικείμενα που ήταν αποθηκευμένα σε ξεχωριστό κτήριο.

Το Θέατρο La Fenice της Βενετίας (Λα Φενίτσε = Φοινίξ) εγκαινιάστηκε το 1792, είναι χωρητικότητας 1126 ατόμων και χτίστηκε ως αφιέρωμα στον Θεό Απόλλωνα. Είναι θέατρο όπερας, ένα από “τα πιο γνωστά και καταξιωμένα ορόσημα στην ιστορία του ιταλικού θεάτρου”, αλλά και στην ιστορία της όπερας στο σύνολό της. Ειδικά κατά τον 19ο αιώνα, το Λα Φενίτσε φιλοξένησε πολλές πρεμιέρες διάσημων έργων όπερας των τεσσάρων μεγάλων συνθετών της εποχής– Ροσίνι, Μπελίνι, Ντονιζέτι, Βέρντι.. Το 1996, μία τεράστια πυρκαγιά κατέστρεψε το κύριο κτήριο ολοσχερώς.

Βιβλιοθήκη του Σεράγεβο. Αυτό το μεγαλόπρεπο οικοδόμημα λειτούργησε για πρώτη φορά το 1896 ως Δημαρχείο. Ο Αρχιδούκας της Αυστρίας Φραγκίσκος Φερδινάνδος δολοφονήθηκε τον Ιούνιο του 1914 ακριβώς μετά από μια δεξίωση σε αυτό το κτήριο. Το 1949 μετατράπηκε σε βιβλιοθήκη και στις 25 Αυγούστου του 1992 τυλίχτηκε στις φλόγες εξαιτίας των σερβικών βομβαρδισμών κατά τη διάρκεια της πολιορκίας της πόλης. Τόσο το κτήριο όσο και το περιεχόμενό του, που ξεπερνούσε τα 2 εκατομμύρια βιβλία και έγγραφα, καταστράφηκαν ολοκληρωτικά. Μεταξύ των ζημιών ήταν 155.000 πολύτιμα βιβλία και χειρόγραφα, καθώς και πολλοί σπάνιοι τόμοι που αντανάκλυσαν την πολυπολιτισμική ζωή της χώρας κάτω από την Οθωμανική και Αυστρο-ουγγρική κυριαρχία. Η Βιβλιοθήκη του Σεράγεβο αποκαταστάθηκε και επαναλειτούργησε στις 9 Μαΐου 2014.

Παντελής Λεούσης

Η Άνοιξη είναι μία από τις τέσσερις εποχές της εύκρατης ζώνης. Αστρονομικά ξεκινά με την εαρινή ισημερία, κατά τις 21 Μαρτίου στο βόρειο ημισφαίριο (η ακριβής ημερομηνία ποικίλει ανάμεσα στις 19 και 21 Μαρτίου). Περιλαμβάνει τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο, και τελειώνει με το θερινό ηλιοστάσιο στις 21 Ιουνίου.

Η Άνοιξη έχει ταυτιστεί με την αναγέννηση, με το θρίαμβο της ζωής έναντι του θανάτου και με την ομορφιά, και εμπεριέχει μια ιδιαίτερη μαγεία: Τη μαγεία του καινούριου και της αρμονίας. Η αναγέννηση συνήθως συμβολίζεται από τα λεγόμενα ανοιξιάτικα λουλούδια που ανθίζουν (γεννώνται) και μαραίνονται (πεθαίνουν) μέσα στα χρονικά αυτά περιθώρια.

Όπως ήταν επόμενο, η σύντομη αυτή ζωή των λουλουδιών περιβλήθηκε με πλήθος μύθους και δοξασίες, αφού η Ελλάδα έτσι κι αλλιώς είναι γεμάτη από παραμύθια και παραμυθάδες. Ας δούμε μερικούς από τους πιο γνωστούς.

Η παπαρούνα είναι ένα από τα χαρακτηριστικότερα λουλούδια της Άνοιξης. Το πιο γνωστό είδος στην Ελλάδα είναι η κοινή παπαρούνα των αγρών (*Μήκων η ροιάς* ή *Paraver rhoeas*). Ανθίζει την άνοιξη, δίνοντας μαζί με τις μαργαρίτες ένα χαρακτηριστικό χρώμα στην Ελληνική ύπαιθρο. Η παπαρούνα ήταν ιερό φυτό της θεάς Δήμητρας, καθώς, σαν παράσιτο των σιτηρών, συμβόλιζε τη θεά με την παρουσία της στα ανοιξιάτικα σπαρτά. Απαραίτητη στα Ελευσίνια Μυστήρια, όπου τα αγάλματα της θεάς στις πομπές στολίζονταν με άνθη παπαρούνας.

Σύμφωνα με τον μύθο, η Δήμητρα ερωτεύτηκε τον όμορφο Αθηναίο Μήκωνα και τον μεταμόρφωσε σε παπαρούνα, ώστε να τον έχει μόνο γι' αυτήν. Αλλά και όταν έπαιρνε τη μορφή της θνητής Ιέρειας Νικήππης, παπαρούνες κρατούσε στα χέρια της.

Τα μπουμπουκιά της **αμυγδαλιάς** σκάνε πολύ νωρίτερα απ' ό,τι των υπολοίπων δέντρων, στέλνοντας κάθε χρόνο το δικό τους προμήνυμα για την άνοιξη. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που συμβολίζουν την ελπίδα.

Τα εντυπωσιακά άνθη της αμυγδαλιάς κουβαλούν και τους δικούς τους μύθους. Ένας από αυτούς αναφέρεται στον έρωτα της Φυλλίδος και του γιού του Θησέα Δημοφώντα.

Κάποτε στη Θράκη, η πανέμορφη πριγκίπισσα Φυλλίς ερωτεύτηκε το νεαρό Αθηναίο Δημοφώντα. Οι δύο νέοι γνωρίστηκαν όταν το καράβι του Δημοφώντα επέστρεφε από την Τροία.

Παντρεύτηκαν αλλά μετά από λίγο καιρό ο Δημοφώντας νοστάλησε την πατρίδα του και η ερωτευμένη πριγκίπισσα, μη αντέχοντας να τον βλέπει στεναχωρημένο, τον άφησε να γυρίσει πίσω. Αν την αγαπούσε πραγματικά θα ξαναγύριζε, και τότε θα ήταν πραγματικά και ειλικρινά δικός της. Η ερωτευμένη Φυλλίς έμεινε μόνη να περιμένει τον εκλεκτό της για χρόνια, ώσπου μαράζωσε και πέθανε από τη θλίψη της. Όμως οι θεοί που ήξεραν την ιστορία της, την μεταμόρφωσαν σε δέντρο, για να μπορεί να περιμένει για περισσότερα χρόνια τον αγαπημένο της. Έτσι η ερωτευμένη γυναίκα δεν πέθανε αλλά έγινε το δέντρο, που έμελλε να γίνει σύμβολο της ελπίδας: η Αμυγδαλιά.

Έλεγαν λοιπόν ότι μετά από χρόνια, και όταν ο Δημοφώντας επέστρεψε στη Θράκη, βρήκε την αγαπημένη και πιστή γυναίκα του, όχι περιστοιχισμένη από μνηστήρες, αλλά ένα ξερό δέντρο δίχως φύλλα, στη μέση του παγωμένου τοπίου. Απελπισμένος και γεμάτος τύψεις, αγκάλιασε τον κορμό της. Και τότε εκείνη, νικώντας το θάνατο, πλημμύρισε ανθούς στη μέση του χειμώνα.

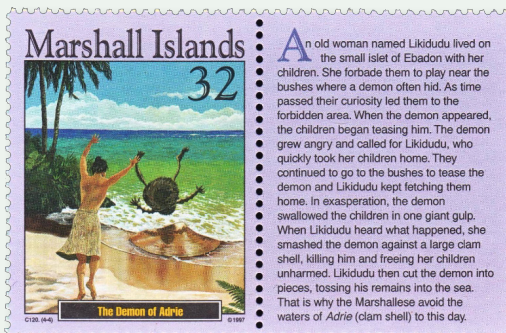
Στην ελληνική μυθολογία, **το τριαντάφυλλο** (ρόδο) δημιουργήθηκε από την Χλωρίδα, τη θεά των λουλουδιών και της βλάστησης. Η Χλωρίδα βρήκε μια μέρα στο δάσος το άψυχο σώμα μιας νύμφης και το μεταμόρφωσε σε λουλούδι. Κάλεσε τότε την Αφροδίτη, τη θεά του έρωτα και της ομορφιάς, και το Διόνυσο, το θεό του κρασιού. Η Αφροδίτη χάρισε στο λουλούδι ομορφιά και ο Διόνυσος πρόσθεσε νέκταρ για να του δώσει γλυκιά ευωδιά. Ο άνεμος Ζέφυρος φύσηξε μακριά τα σύννεφα και έτσι ο Απόλλωνας, ο θεός του Ήλιου, μπόρεσε να λάμψει και να κάνει το λουλούδι να ανθίσει. Έτσι δημιουργήθηκε το τριαντάφυλλο και στέφθηκε “βασιλιάς των λουλουδιών”. Έχει συνδεθεί μορφολογικά από την αρχαιότητα με τα θέματα της γέννησης και της αναγέννησης, ενώ η ταχύτητα με την οποία μαραίνεται αποτελεί σύμβολο του θανάτου και του πόσο “εύθραυστη” είναι η ζωή. Σε πολλούς πολιτισμούς συμβολίζει επίσης την Άνοιξη, ως την εποχή που αντιπροσωπεύει την αιωνιότητα, με την ανανέωση της ζωής που ανθίζει μετά από το κρύο του Χειμώνα.

Κώστας Χριστοδουλίδης

Ο Δαίμονας του Adrie (Εξωτικό παραμύθι σε βινιέτα)!

Μια ηλικιωμένη γυναίκα που την έλεγαν Λικιντούντου ζούσε κάποτε με τα παιδιά της στο μικρό νησάκι Ebadon (Ειρηνικός Ωκεανός, Νησιά Μάρσαλ) και τους απαγόρευε να παίζουν κοντά στους θάμνους, διότι εκεί κρυβόταν συχνά ένας δαίμονας. Όμως η παιδική περιέργεια τα οδήγησε στην απαγορευμένη περιοχή. Όταν εμφανίστηκε ο δαίμονας, τα παιδιά άρχισαν να τον πειράζουν. Ο δαίμονας θύμωσε πολύ και φώναξε τη Λικιντούντου, που γρήγορα πήρε τα παιδιά στο σπίτι. Αυτά ωστόσο συνέχισαν να πηγαίνουν στους θάμνους και να πειράζουν το δαίμονα, και η Λικιντούντου συνέχισε να τα παίρνει στο σπίτι. Κάποια φορά, αγανακτισμένος ο δαίμονας κατάρπασε τα παιδιά με μια γιγάντια χλαμιά. Όταν η Λικιντούντου άκουσε τι συνέβη, πήρε μια μεγάλη αχιβάδα και με αυτή συνέθλιψε το δαίμονα, και απελευθέρωσε σώα τα παιδιά της. Στη συνέχεια, έκοψε το δαίμονα σε κομματάκια και τα πέταξε στη θάλασσα. Ιδού γιατί οι κάτοικοι των Νησιών Μάρσαλ αποφεύγουν μέχρι σήμερα τα νερά της περιοχής αυτού του νησιού..

Ο Ναργιλές

“Κάν ‘τονε, Σταύρο, κάν ‘τονε, βάλ’ του φωτιά και κάφτονε”!

Ο λόγος για τον ναργιλέ, το δημοφιλές μέσο καπνίσματος των προπολεμικών ρεμπέτηδων και πολλών Ελλήνων τα χρόνια της τουρκοκρατίας. Αγαπημένο θέμα των λαϊκών συνθετών, το συναντάμε σε πολλά τραγούδια.

Η πρώτη πηγή που αναφέρεται στην παρουσία του ναργιλέ είναι ένα τετράστιχο του Πέρση ποιητή Αχλί Σιράζι (1454-1535). Άρα η χρήση του πρέπει να χρονολογείται τουλάχιστον από εκείνη την εποχή.

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο ναργιλές είναι περσικό επινόησης. Αλλά και η ονομασία του προέρχεται από ένα είδος ινδικής καρύδας (“ναργιλ” στα περσικά), από την οποία στην αρχή κατασκευαζόταν ο ναργιλές, πριν χρησιμοποιηθεί αργότερα γυάλινη σφαιρά.

Στην Ινδία πέρασε τον 17ο αιώνα μαζί με την εισαγωγή του καπνού, καθώς μέχρι τότε κάπνιζαν εκεί την κάνναβη. Λέγεται ότι όταν το κάπνισμα έγινε δημοφιλές μεταξύ των Ινδών ευγενών, ένας γιατρός της Μογγολικής Αυτοκρατορίας της Ινδίας προέβλεψε ένα σύστημα που επέτρεπε στον καπνό να περνά μέσα από το νερό για να “καθαρίζεται”.

Μετά τη δημοτικότητα που απέκτησε μεταξύ των ευγενών, η νέα αυτή συσκευή

καπνίσματος έγινε σύντομα σύμβολο θέσης για την ινδική ανώτερη τάξη.

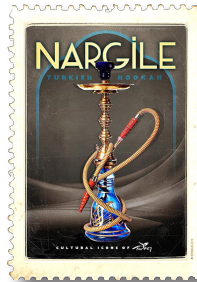
Στη συνέχεια ο ναργιλές πέρασε στα μουσουλμανικά κράτη όπου έγινε συνήθεια, καθώς και, σχετικά διαφοροποιημένος, σε άλλες ασιατικές χώρες.

Στην Ελλάδα η χρήση του ήταν διαδεδομένη την εποχή της Τουρκοκρατίας, ενώ συνεχίστηκε και στις αρχές του 20ού αιώνα.

Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μια αύξηση στα μαγαζιά που προσφέρουν ναργιλέ τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη, όχι ως καθημερινή συνήθεια αλλά περισσότερο ως δείγμα διαφοροποίησης και στυλ. Η διάδοσή του είναι μεγάλη στους νέους κυρίως.

Ο ναργιλές λειτουργεί ως εξής: Στη γυάλινη φιάλη, η οποία συνδέεται αεροστεγώς με τον κατακόρυφο σωλήνα, μπαίνει καθαρό νερό συνήθως μέχρι τη μέση. Στην επάνω κατάληξή του σωλήνα που ονομάζεται λουλάς, τοποθετείται χαρμάνι καπνού που παράγεται ειδικά για ναργιλέ και πωλείται στο εμπόριο. Στη συνέχεια, με μια μεταλλική μικρήτσιμπίδα τοποθετούνται πάνω στο χαρμάνι τεμάχια αναμμένου κάρβουνου. Έτσι μόλις ο καπνιστής αρχίζει

να ρουφά, μειώνεται η ποσότητα του αέρα μέσα στη φιάλη, δημιουργείται υποπίεση, και ο καιόμενος καπνός (συνήθως ποικιλίας

Καπνιστής ναργιλέ με μορφή κάμπιας (!) και “Ο καφές του Ελ Σαλβαδόρ είναι ο καλύτερος του κόσμου”

Ωραίος φάκελος πρώτης πτήσης Βομβάης- Νέας Υόρκης με ξευπηνη, συμβολική διακόσμηση. Ο Ινδός προσφέρει στον Ινδιάνο ναργιλέ κι εκείνος την “πίπα της ειρήνης”!

Μετά τη δημοτικότητα που απέκτησε μεταξύ των ευγενών, η νέα αυτή συσκευή

“τουμπεκί”) μαζί με αέρα εισέρχεται στη φιάλη μέσω του κατακόρυφου σωλήνα, προκαλώντας φυσαλίδες και αναταραχή στο νερό με υπόκωφο θόρυβο, το λεγόμενο “γουργουρητό”. Περνώντας ο καπνός μέσα από το νερό ψύχεται και φιλτράρεται.

Το κάπνισμα με ναργιλέ λέγεται ότι είναι αρκετά πιο ακίνδυνο σε σχέση με τον καπνό του τσιγάρου. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO) το κάπνισμα ναργιλέ οδηγεί σε έκθεση του χρήστη σε εισπνεόμενο καπνό με όγκο 100 έως 200 φορές μεγαλύτερο από ό,τι το κάπνισμα ενός τσιγάρου. Έρευνες έχουν αποδείξει ότι το νερό δεν κατακρατά τις συγκεντρώσεις τοξικών ενώσεων, όπως μονοξειδίο του άνθρακα, πίσσα, βαρέα μέταλλα και διάφορες καρκινογόνες ουσίες.

Το κάπνισμα του ναργιλέ έχει περάσει στην ελληνική παράδοση κυρίως μέσω πλήθους ρεμπέτικων τραγουδιών. Ιδού μερικές γνωστές αναφορές του:

“Κυρ λοχαγέ, κυρ λοχαγέ, μας έσπασε το ναργιλέ”, “Ρίξε λιγάκι τουμπεκί στο ναργιλέ μας πάνω”, “Μας κυνηγούν τον ναργιλέ, γιατί τον πίνουν μάγκες”, “Όταν καπνίζει ο λουλάς, εσύ δεν πρέπει να μιλάς”, “Ναργιλέ μου γιατί σβήνεις και μονάχο μου μ’ αφήνεις”, “Τι κάθεσαι Βαγγέλη, δεν πας στον καφενέ, να δεις την αδερφή σου, φουμέρνει ναργιλέ” (Δημοτικό), “Κάν ’τονε, Σταύρο, κάν ’τονε, βάλ’ του φωπιά και κάφτονε”, “Βαρέθηκα τον ναργιλέ, σιχάθηκα τη μαύρη”, “Βρε συ Στράτο, βρε συ Στράτο φιάζε αργιλέ αφράτο”, “Οι μάγκες δεν υπάρχουν πια τους πάτησε το τρένο, με μάγκικο σαλπάρανε με ναργιλέ σβησμένο”.

Ενδιαφέρον έχει το πώς περιγράφει ο Μάρκος Βαμβακάρης στην αυτοβιογραφία του την πρώτη φορά που έκανε ναργιλέ στη σπηλιά του Κουλού (Κερασίνη). “Πήγα με λαχτάρα να φουμάρω μόνος μου. Τότες το

χασίσι ήταν πολύ δυνατό, τούρκικο από την Προύσα. Μόλις πήρα τον αργιλέ στα χέρια μου να φουμάρω, τράβηξα δυνατά με το καλάμι. Ένωσα μια φοβερή ζαλάδα, κοπήκανε όλες μου οι αισθήσεις κι έπεσα χάμα, και συλλογιζόμουνα πώς ν’ ανέβω τώρα το γκρεμό να φύγω;

Αρχίησα με τα τέσσερα να προχωρώ στο έρημο βουνό, ώσπου έφτασα ως πίσω από το νεκροταφείο, την Ανάσταση, περίπου ένα μίλι δρόμο. Εβρέθηκα πάλι σε μια γούβα στην οποία να είναι και κει χασικλήδες να φουμέρνουνε. Ήταν οι πρόσφυγες των Ταμπουριών και δεν ερχόντουσαν μαζί στη σπηλιά όπου πηγαίναμε οι Πειραιώτες. Είχαν δικό τους νταραβέρι”.

Με το τραγούδι του “Χαρμάνης είμαι απ’ το πρωί κι πάω να φουμάρω / μες τον τεκέ του Σάλωνα / π’ έχει το φινό μαύρο / μες τον τεκέ του Μιχαλού / π’ έχει το σύρμα μαύρο”.

Βγήκανε οι πλάκες στην κυκλοφορία, τις ακούγανε οι ρεμπέτες και οι μάγκες και “γουστάρανε”. Τις άκουγε και η “μπασκιναρία” κι έτρεχε να τους φορέσει βραχιόλια (όπως θα λέγανε και οι ρεμπέτες της εποχής)!

Αλλά και ο μέγας Βασίλης Τσιτσάνης δεν παρέλειψε να ασχοληθεί με το ναργιλέ στα τραγούδια του. Ιδού μία στροφή

ενός από τα πιο χαρακτηριστικά:
Μπήκα μόνος μέσα στον τεκέ
να φουμάρω ένα ναργιλέ.
Να φουμάρω, να μπαφιάσω
και τις πίκρες να ξεχάσω.
Μες στην τόση μου σκοτούρα
βρίσκω γλέντι στη μαστούρα.

Άλλες εποχές, άλλο γλωσσάρι, άλλες συνήθειες. Ωστόσο, ο ναργιλές αναβιώνει!

Παντελής Λεουσίης

“Καπνιστής ναργιλέ”
Εθνικό Μουσείο
Μονακό

“Απολαμβάνοντας το κάπνισμα” (πίνακας του Liu Kang, 1911-2004)

Όλοι γνωρίζουμε το κώνειο (*Κώνειο το στικτόν*) σαν το δηλητήριο με το οποίο η Αθηναϊκή Πολιτεία καταδίκασε σε θάνατο τον φιλόσοφο Σωκράτη (399 π.Χ.). Λίγοι όμως μπορούν να αναγνωρίσουν το φυτό από το οποίο παράγεται. Το συναντούμε πολύ συχνά σε ερείπια, αγροτικούς δρόμους, υγρές και ακαλλιέργητες εκτάσεις σε όλη την Ελλάδα, ενώ διακρίνεται έντονα την άνοιξη από την ανθισμένη άσπρη ταξιανθία του.

Το φυτό είναι διετές. Προσομοιάζει πολύ με την πασινάκα, αλλά και το άγριο καρότο, από το οποίο διακρίνεται μεταξύ των άλλων από τον κοίλο (κούφιο) βλαστό του που φέρει γραμμώσεις, καθώς και από τα κοκκινωπά στίγματα στη βάση του, χαρακτηριστικό από το οποίο πήρε και την διακριτική του ονομασία.

Στην πατρίδα μας είναι γνωστό με τα ονόματα βρομόχορτο, λόγω της δυσάρεστης μυρωδιάς του. Στη Μάνη το ονομάζουν αμάραγος, στην Κρήτη ασκοπισάρα και στη Κύπρο μαγκούτα ή τσαπουδιά.

Το όνομα "Κώνειο" προέρχεται από το ρήμα κωνάω (περιστρέφω κυκλικά, εξ ου και η λέξη κώνος). Τούτο διότι όταν λαμβάνεται προκαλεί σκοτοδίνη και ίλιγγο, ή κατά άλλους από την πολύ δυσάρεστη μυρωδιά που θυμίζει την αντίστοιχη του κουκουναριού (κώνου) του πεύκου.

Το φυτό ήταν γνωστό από αρχαιότατων χρόνων στον πατέρα της βοτανικής Θεόφραστο, ο οποίος γνώριζε την ιδιότητα του να επιφέρει τον ανώδυνο θάνατο και στο οποίον αντίδοτο του ήταν το πιπέρι και κατά άλλους ο εμετός ή η λήψη μείγματος κρασιού με απήγανο.

Ο πατέρας της Ιατρικής Ιπποκράτης ο Κώως (460 – 377 π.Χ.) χρησιμοποιούσε το κώνειο για καταπλάσματα, υπόθετα και νάρκωση. Ο συνήθης τόπος όπου και συνέλεγε τα θεραπευτικά του βότανα ήταν το μικρό νησί Φαρμακονήσι κοντά στην Κώ.

Ο μέγας ιατρός βοτανολόγος και φαρμακολόγος του 1ου μ.Χ. αιώνα Διοσκουρίδης ο Πεδάνιος, θεωρούμενος σχεδόν ισότιμος του Θεόφραστου, στο γνωστό σύγγραμμα του *Περί ύλης ιατρικής* αναφέρει τρόπους παρασκευής του κώνειου, αλλά και τον μεγάλο αριθμό των ασθενειών που θεραπεύει. Το χορηγούσε κυρίως ως αντιαφροδισιακό, κατάπλασμα στα γεννητικά όργανα για τον περιορισμό της ανδρικής σεξουαλικής επιθυμίας, όταν ήθελε να αποκόψει το γάλα στις εγκύους και για τη θεραπεία δερματικών νόσων (έρπης, ερυσίπτελας) κ.α.

Ο περίφημος βοτανολόγος Χελντραϊχ, δημιουργός του Βοτανικού Κήπου των Αθηνών κατά την εποχή του Όθωνα, παρατηρεί στα μέσα του 18ου αιώνα την αφθονία των φυτών κώνειου που φυτρώνουν στις αυλές των σπιτιών της πόλης. Αλλά και ο ομότεχνος του Έλληνα Ορφανίδης βρίσκει τεράστια εξάπλωση τους

στην περιοχή της Πνύκας, όπου υπάρχει η σπηλιά στην οποία φυλακίστηκε ο Σωκράτης.

Το κώνειο αυτοφύεται σχεδόν σε όλη την Ευρώπη (πλην των βόρειων περιοχών της), την Ασία, την Νότιο Αφρική, αλλά και τις ανατολικές και δυτικές ακτές της Βόρειας και Νότιας Αμερικής.

Η δραστική ουσία, που περιέχεται στους βλαστούς, τα φύλλα και τους καρπούς, είναι το αλκαλοειδές κωνεΐνη, με ιδιαίτερες αναλ-

Κώνειο το στικτόν
(*Conium maculatum*)

"Ο Θάνατος του Σωκράτη".
Πίνακας του David (1787)

γητικές ιδιότητες. Μαζί με την νικοτίνη θεωρείται ένα από τα ισχυρότερα φυτικά αλκαλοειδή δηλητήρια. Παρουσιάζει όμως το μειονέκτημα να είναι έντονα πτητική ένωση, με συνέπεια τα σχετικά παρασκευάσματα της να χάνουν σύντομα την δηλητηριώδη σύστασή τους.

Η χρήση του κώνειου ως μέσου ευθανασίας ήταν γνωστή από την αρχαιότητα λόγω του ανώδυνου τέλους που προκαλούσε με την προοδευτική παράλυση του νευρικού συστήματος, των άκρων και τέλος του αντίστοιχου αναπνευστικού.

Στην νήσο Κέα υπήρχε νόμος (Στράβων) με προέλευση και ρίζες από τα έθιμα Σαρδηνίας και Κασπίας με το όνομα Κείων Νόμιμον. Ο σχετικός νόμος πρόσταζε όσους είχαν περάσει τα εξήντα να πίνουν κώνειο, για να επαρκεί στους άλλους η διαθέσιμη τροφή. Οι πολύ ηλικιωμένοι Κείοι μάλιστα έκαναν ειδικό συμπόσιο και στεφανωμένοι σε εύθυμη ατμόσφαιρα ελάμβαναν το κώνειο.

Αλλά και στην Μασσαλία αναφέρεται από τον Βαλέριο Μάξιμο ότι το κώνειο είχε παρόμοια χρήση. Φυλασσόταν σε ειδικές αποθήκες προκειμένου να χορηγηθεί σε μελλοντικούς αυτόχειρες που όμως θα το έπιναν ενώπιον της βουλής των εξακοσίων. Οι για-

τροί της Ελληνιστικής και Ρωμαϊκής περιόδου γνώριζαν επίσης την χρήση του κώνειου σε πολύ μικρές δόσεις, ως υπνωτικού και εναντίον των σπασμών. Ήδη βέβαια είχε αρχίσει να διαπιστώνεται (Διοσκουρίδης) ότι η διαφορά μεταξύ φαρμάκου και δηλητηρίου έγκειται στην δοσολογία (φάρμακο-φαρμάκι).

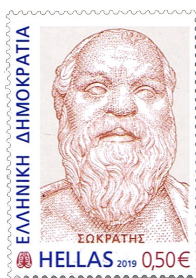
Κατά μια παράδοση, οι Ρωμαίοι έδωσαν στον Εσταυρωμένο Χριστό να πει επί του σταυρού κώνειο, με ξίδι και μυρτιά.

Εκτός από τον Σωκράτη, σημαντικά πρόσωπα της αρχαίας Ελληνικής ιστορίας κατέληξαν μετά από λήψη κώνειου. Μεταξύ αυτών και ο στρατηγός της Αχαϊκής Συμπολιτείας Φιλοποίμην, ο στρατη-

γός των Αθηναίων Φωκίων, και ο Θηραμένης, ένας από τους τριάκοντα τυράννους των Αθηνών.

Στις μέρες μας η χρήση του κώνειου στην κλασική θεραπευτική έχει εγκαταλειφθεί, λόγω της μεγάλης τοξικότητάς του, αλλά και της ανακάλυψης συγχρόνων θεραπευτικών ουσιών. Παραμένει όμως η χρήση του στην ομοιοπαθητική θεραπευτική σε σπάνιες και δύσκολες καταστάσεις

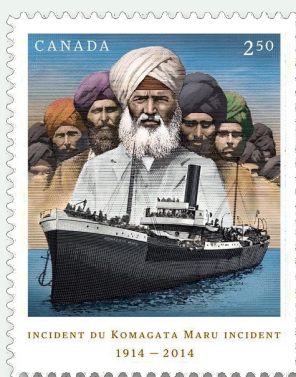
Γιάννης Σπανιδάκης
Γεωπόνος - Κηποτέχνης

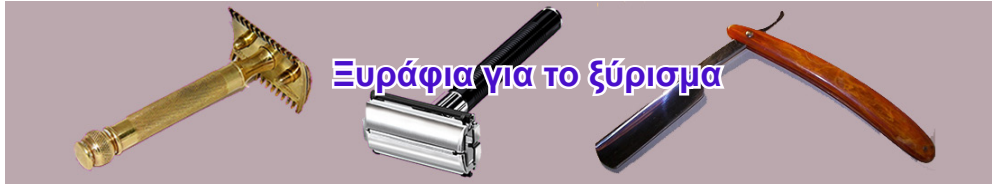

Σωκράτης

Ο Καναδάς θυμάται και τιμά

Κάποια μέρα του 1914, το ιαπωνικό ατμόπλοιο *Komagata Maru* σαλπάρισε από το Χονγκ-Κονγκ με προορισμό τον Καναδά. Μετέφερε 376 επιβάτες μετανάστες από Ρυηβάρ της τότε βρετανικής Ινδίας. Ταξίδεψε μέσω Σαγκάης, Γιοκοχάμα, Βανκούβερ και Βρετανικής Κολομβίας και όταν έφτασε στον προορισμό του ο Καναδάς δέχτηκε μόνο 24. Στους άλλους 352 δεν επιτράπηκε να αποβιβαστούν, οπότε το πλοίο αναγκάστηκε να επιστρέψει στην Ινδία. Όταν όμως έφτασαν εκεί, η βρετανική αστυνομία άνοιξε πυρ εναντίον τους με αποτέλεσμα το θάνατο 20 Σιχ. Ήταν ένα από τα πολλά περιστατικά των αρχών του 20ου αιώνα, όταν Καναδάς και Ηνωμένες Πολιτείες είχαν ψηφίσει νόμους που απέκλειαν μετανάστες ασιατικής καταγωγής.

Ξυράφια για το ξύρισμα

Εργαλεία για το ξύρισμα έχουν εντοπιστεί από πολλούς πολιτισμούς της εποχής του χαλκού. Ήταν φτιαγμένα από χαλκό ή οψιδιανό και ήταν γενικά ωειδείς σε σχήμα και με μία μικρή προεξοχή για λαβή σε μια από τις κοντές άκρες.

Στο διάβα της ιστορίας χρησιμοποιήθηκαν διάφορες μορφές ξυραφιών, διαφορετικών σε εμφάνιση, αλλά παρόμοιων σε χρήση με τα σύγχρονα ξυράφια. Κατά τους προϊστορικούς χρόνους χρησιμοποιούσαν για το ξύρισμα κελύφη από όστρακα, δόντια καρχάρια και κομμάτια πυριτόλιθου, αφού πρώτα τα ακόνιζαν. Σχέδια (βραχογραφίες) των εν λόγω λεπίδων βρέθηκαν σε προϊστορικά σπήλαια. Κάποιοι φυλές χρησιμοποιούν ακόμα λεπίδες από πυριτόλιθο.

Ανασκαφές στην Αίγυπτο σε τάφους που χρονολογούνται από την 4η χιλιετία π.Χ έφεραν στο φως χρυσά και χάλκινα ξυράφια. Στη Βόρεια Ευρώπη, σε τάφους της εποχής του χαλκού βρέθηκαν ξυράφια και άλλα αντικείμενα προσωπικής υγιεινής που πιστεύεται ότι ανήκουν σε άτομα ανώτερων τάξεων.

Ο Ρωμαίος ιστορικός Τίτος Λίβιος αναφέρει ότι το ξυράφι εισήχθη στην αρχαία Ρώμη τον 6ο αιώνα π.Χ. από τον θρυλικό βασιλιά Λεύκιο Ταρκύνιο Πρίσκο. Ο Πρίσκος προηγείτο της εποχής του αφού τα ξυράφια ήρθαν σε γενική χρήση έναν αιώνα αργότερα.

Το πρώτο σύγχρονο κανονικό ξυράφι με διακοσμημένες λαβές και κοίλες λεπίδες κατασκευάστηκε το 1740 στο Σέφιλντ της Αγγλίας, το κέντρο της βιομη-

χανίας μαχαιροπήρουνων τον 18ο και 19ο αιώνα. Όμως οι Άγγλοι κατασκευαστές το απόρριψαν αρχικά. Αργότερα υιοθετήθηκε από τους Γάλλους, αν και απρόθυμα στην αρχή λόγω εθνικιστικών αισθημάτων. Τελικά, αφού αυτό το ξυράφι με της υψηλής ποιότητας χάλυβα και το βαθύ γυαλιστερό φινιρίσμα πέτυχε στη Γαλλία, το αποδέχτηκαν και οι Άγγλοι. Σήμερα εξακολουθεί να θεωρείται υψηλής ποιότητας, και στη Γαλλία εξακολουθεί να χρησιμοποιείται από κατασκευαστές, όπως ο Thiers Issard.

Τον 18ο και 19ο αιώνα, οι πλούσιοι είχαν υπηρέτες για να τους ξυρίζουν ή σύχναζαν στα κομμωτήρια. Βέβαια, το καθημερινό ξύρισμα δεν ήταν διαδεδομένη πρακτική τον 19ο αιώνα και πολλοί ήταν οι γενειοφόροι που δεν ξυρίζονταν ποτέ.

Στη Βόρεια Αμερική η συνήθεια του καθημερινού ξυρίσματος ξεκίνησε μετά Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μάλλον την εισήγαγαν οι στρατιώτες, οι οποίοι όφειλαν να ξυρίζονται καθημερινά για να ταιριάζουν σωστά στο πρόσωπό τους οι μάσκες αερίων.

Ο 19ος ήταν ο αιώνας με τη μεγάλη εξάπλωση των ξυραφιών, τα οποία παρήγαγαν σε μεγάλη ποικιλία οι κατασκευαστές μαχαιροπήρουνων στο Σέφιλντ της Αγγλίας και στη Γερμανία.

Τα γνωστά μας "ξυράφια του κουρέα" ήταν η πιο κοινή μορφή ξυραφιού πριν τον 20ό αιώνα και παρέμειναν κοινά σε πολλές χώρες μέχρι τη δεκαετία του 1950. Οι κουρέες εκπαιδεύονταν ειδικά για να δίνουν στους πελάτες ένα

Ξυράφι της ύστερης εποχής του χαλκού (12 αι. π.Χ.)

Το γνωστό μας ξυράφι του κουρέα

...και ο κουρέας "επί το έργον"!

Ο κ. Gillette: Αυτός που έφερε τη μεγάλη αλλαγή

βαθύ και γρήγορο ξύρισμα. Διέθεταν μάλιστα μια μεγάλη συλλογή από τέτοια ξυράφια που τα είχαν εκτεθειμένα σε κοινή θέα και έτοιμα για χρήση. Στις μέρες μας υπάρχουν πάντα αυτά τα ξυράφια αλλά χρησιμοποιούνται λιγότερο συχνά. Τα έβγαλε από τη μόδα ο King Camp Gillette!

Αυτός ο ευφυής άνθρωπος κατασκεύασε τη γνωστή μας ξυριστική μηχανή ασφαλείας που χρησιμοποιεί ένα δίκωπο ανταλλακτικό ξυραφάκι. Η ιδέα του Ζιλέτ ήταν να πουλά αυτές τις μηχανές φθηνά, ακόμα και με ζημία, αλλά να κερδίζει από τα ξυραφάκια που θα αντικαθίστανται συνεχώς. Η εφεύρεσή του σημείωσε γρήγορα επιτυχία, και χάρη στις διαφημιστικές καμπάνιες και τα συνθήματα μέσω των οποίων δαιμονοποιούσε το ξυράφι τύπου “κουρέα” και αμφισβητούσε την ασφάλειά του

Αυτά τα νέα ξυραφάκια ασφαλείας δεν απαιτούσαν οποιαδήποτε εκπαίδευση για να χρησιμοποιηθούν. Οι λεπίδες τους ήταν εξαιρετικά δύσκολο να τροχιστούν και ήταν επόμενο να πετάγονται

μετά από μία χρήση. Πετάνονταν εξάλλου επειδή σκούριαζαν γρήγορα.

Όλα αυτά είχαν σαν συνέπεια οι άνδρες να ξυρίζονται μόνοι τους και ο κουρέας να χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για το κούρεμα.

Από το 1960, εμφανίστηκαν στην αγορά λεπίδες από ανοξείδωτο ατσάλι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν περισσότερο από μία φορά, μειώνοντας το κόστος των ξυραφιών. Η πρώτη τέτοια λεπίδα κατασκευάστηκε από τον διάσημο κατασκευαστή τελετουργικών ξιφών Wilkinson, που είχε επίσης έδρα του το Σέφιλντ.

Σύντομα η Gillette, η Schick και άλλοι κατασκευαστές τον μιμήθηκαν, και λίγο μετά ακολούθησαν μηχανές πολλαπλών λεπίδων με ανταλλακτικά ξυραφάκια, κατάλληλα για την κάθε μάρκα χωριστά.

Τέλος, από τη δεκαετία του 1930 έκαναν την εμφάνισή τους ηλεκτρικές ξυριστικές μηχανές. Παρά το μεγάλο κόστος τους, είναι πολλοί αυτοί που τις προτιμούν.

Παντελής Λεούσης

Γαλλικό τευχίδιο γραμματοσήμων με: “Ένα δώρο: Ξυριστική μηχανή Απόλλων. Η καλύτερη μηχανή ασφαλείας, με λεπίδα που διαρκεί ένα χρόνο”

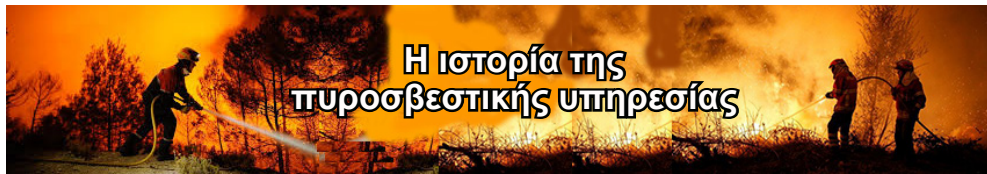
Αγγλικό τευχίδιο γραμματοσήμων με ανάλογη διαφήμιση ξυραφιών.

Διαφημιστική καρτολίνα της Gillette Αγγλίας

Βελγικά μονόφυλλα τύπου Publibel.

Η λαϊκή σοφία λέει ότι όλα τα δεινά αντιμετωπίζονται, με λιγότερη ή περισσότερη προσπάθεια, εκείνο, όμως, που δεν είναι αντιμετωπίσιμο και μόλις το δούμε πρέπει να τρέξουμε να το αποφύγουμε είναι η φωτιά. Η φωτιά δεν έχει κανόνες και δεν τιθασεύεται από μη ενημερωμένους και ειδικά εξοπλισμένους με τα κατάλληλα υλικά πολίτες.

Η ιστορία της πρώιμης “οργανωμένης” πυροσβεστικής υπηρεσίας συναντάται στην εποχή του Αύγουστου στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Πριν τον Αύγουστο η αρχαιολογική σκαπάνη έχει ευρήματα για κάποιου είδους πυρόσβεση στην αρχαία Αίγυπτο, ενώ αναφέρεται και μία πρώιμη αντλία νερού, τον 3ο αιώνα π.Χ., την οποία εξέλιξε ο Ήρων τον πρώτο αιώνα μ.Χ.

Η πρώτη ρωμαϊκή πυροσβεστική ομάδα δημιουργήθηκε από τον Μάρκο Κράσο. Αυτός επωφεληθήκε από το γεγονός ότι η Ρώμη δεν είχε πυροσβέστες, έτσι δημιούργησε τη δική του ταξιαρχία 500 πυροσβεστών που έσπευσαν να σώσουν κτήρια στην πρώτη κραυγή για βοήθεια. Κατά την άφιξη στη φωτιά, οι πυροσβέστες δεν έκαναν τίποτα, ενώ ο Κράσος διαπραγματευόταν την τιμή των υπηρεσιών τους με τον ιδιοκτήτη της φλεγόμενης περιουσίας. Εάν ο Κράσος δεν πετύχαινε μια ικανοποιητική τιμή, οι πυροσβέστες απλά αφήνουν τη περιουσία να καεί.

Το 60 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Νέρων σχημάτισε μια ομάδα πυροσβεστών που ονομάζονταν Βίγилες για να καταπολεμήσουν

τις πυρκαγιές με κάδους και αντλίες νερού. Οι Βίγилοι εκπαιδεύτηκαν στους δρόμους της Ρώμης και υπηρετούσαν επίσης ως αστυνομικές δυνάμεις. Όταν υπήρχε πυρκαγιά, οι πυροσβέστες θα ευθυγραμμίζονταν στην πλησιέστερη πηγή νερού και θα περνούσαν τους κάδους χέρι-χέρι στη φωτιά.

Στη Βρετανία η πρώτη οργανωμένη πυρόσβεση πιστεύεται ότι προήλθε κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής εισβολής. Ακόμα και τότε, η καταπολέμηση των πυρκαγιών συχνά περιοριζόταν σε μεταφερόμενους κάδους νερού. Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα πολλές πόλεις καίγονταν εξαιτίας της έλλειψης πυροσβεστών, ενώ τα περισσότερα κτήρια ήταν κατασκευασμένα από ξύλο. Σταδιακά κάποιες γειτονιές οργανώνουν τη βασική πυρόσβεση, αλλά δεν υπήρχαν κανονισμοί ή πρότυπα.

Η Μεγάλη Πυρκαγιά του Λονδίνου, το 1666, έθεσε σε κίνηση αλλαγές που έθεσαν τα θεμέλια για την οργανωμένη πυρόσβεση. Η Πυρκαγιά ξεκίνησε σε μια συνοικία του Λονδίνου, διάρκεσε τρεις μέρες και άφησε άγνωστο αριθμό νεκρών.

Στην Αμερική, ο Τζορτζ Ουάσιγκτον, πριν γίνει ο 1ος Αμερικανός Πρόεδρος ήταν εθελοντής πυροσβέστης στην Βιρτζίνια. Το 1774, ως μέλος της Εταιρείας Πυροσβεστικών Μηχανών Βετεράνων Φίλων, αγόρασε μια πυροσβεστική μηχανή και την έδωσε στην πόλη, η οποία ήταν η πρώτη στο είδος της.

Ο Βενιαμίν Φραγκλίνος υπήρξε επίσης

Πυρόσβεση με κάδους νερού, χέρι-χέρι.

Η Πυρκαγιά του Λονδίνου

Τα πρώτα πυροσβεστικά οχήματα ήταν ιππήλατα

Ο Βενιαμίν Φραγκλίνος υπήρξε επίσης

Τα πυροσβεστικές αντλίες πέρασαν από πολλά στάδια εξέλιξης.

εθελοντής πυροσβέστης, βοηθώντας στη δημιουργία της πρώτης πυροσβεστικής υπηρεσίας στη Φιλαδέλφεια το 1736.

Η πρώτη οργανωμένη δημοτική πυροσβεστική στον κόσμο ιδρύθηκε στο Εδιμβούργο της Σκωτίας, όταν το Εδιμβούργο ίδρυσε πυροσβεστικό κινητήρα το 1824, με επικεφαλής τον Τζέιμς Μπράιντγουντ. Πολλοί ναυτικοί είχαν στρατολογηθεί στις πυροσβεστικές μονάδες κατά τα πρώτα χρόνια, καθώς θεωρούνταν πολύ πειθαρχημένοι και αξιόπιστοι.

Ο πρωθυπουργός Ουίνστον Τσόρτσιλ συμμετείχε σε πυροσβεστική επιχείρηση όταν ξέσπασε πυρκαγιά σε οροφή κτιρίου, μπαίνοντας μαζί με τους πυροσβέστες και προχώρησε στη κατάσβεση της φωτιάς. Ο Τσόρτσιλ ανέκαθεν είχε τους πυροσβέστες με μεγάλη εκτίμηση και κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο τους ονόμαζαν "Άγγελοι με Βρώμικα Πρόσωπα".

Στην Ελλάδα αμέσως μετά την ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας της με διάταγμα του 1833 δόθηκε η αρμοδιότητα και η ευθύνη για τη λήψη μέτρων οργάνωσης της πυρασφάλειας της χώρας στους Νομάρχες και στους Δήμους. Το προσωπικό οι λεγό-

μενοι, Ειρηνοφύλακες, επιστράτευαν προς βοήθεια, μεταξύ των παρευρισκόμενων, πολίτες για την κατάσβεση της πυρκαγιάς. Στα Δημόσια κτίρια την αρμοδιότητα και την ευθύνη κατάσβεσης πυρκαγιών είχε ο στρατός και συγκεκριμένα οι Λόχοι Σκαπανέων.

Στις 19 Δεκεμβρίου 1849 καταστράφηκε από πυρκαγιά το αρχοντικό της Δούκισσας της Πλακεντίας. Μια πυρκαγιά που κατέδειξε την αδυναμία του υφιστάμενου συστήματος πυρόσβεσης και απασχόλησε για καιρό τους αριστοκρατικούς κύκλους της τότε Αθηναϊκής κοινωνίας, με αποτέλεσμα ο τότε Υπουργός Στρατιωτικών Δημήτριος Καλλέργης, να συγκροτήσει ειδικό Στρατιωτικό Τμήμα αποκλειστικής πυροσβεστικής αποστολής. Στις 28 Οκτωβρίου 1854 ιδρύθηκε ο Λόχος Πυροσβεστών με δύναμη 92 ανδρών, με έδρα του το κτήριο στον περίβολο της Παλιάς Βουλιάς, εκεί όπου σήμερα είναι το κτήριο του Ο.Τ.Ε. στην οδό

Σταδίου. Η δύναμη του Λόχου Πυροσβεστών για τις ανάγκες της τότε, μικρής Αθήνας ήταν αρκετή, πλην όμως διέθετε πρωτόγονα μέσα και δεν ήταν δυνατό να καλύψει με αυτά τις μεγάλες ανάγκες πυρόσβεσης.

Το 1648, ο Π. Σάλβεσταντ οργάνωσε το πρώτο σώμα εθελοντών πυροσβεστών της Αμερικής

Άλλη μία πρωτόγονη πυροσβεστική μηχανή.

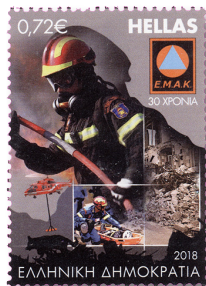
Δύσκολες, σκληρές, πολύτιμες και συχνά σωτήριες οι υπηρεσίες των πυροσβεστών

Στις 12 Μαΐου 1930 δημοσιεύτηκε ο Νόμος 4661 “περί διοργανώσεως Πυροσβεστικού Σώματος”. Σύμφωνα με αυτόν, ιδρύεται το Πυροσβεστικό Σώμα ανεξάρτητο με δικούς του νόμους, με πλήρη αυτοδιοίκηση σε μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου και υπαγωγή στο Υπουργείο των Εσωτερικών. Την ευθύνη της οργάνωσης του νέου Πυροσβεστικού Σώματος ανέλαβε, με απόφαση του ίδιου του Ελευθέριου Βενιζέλου και με τον τίτλο του Τεχνικού Επιθεωρητή, ο Αλκιβιάδης Κοκκινάκης, χημικός μηχανικός και πρώην Διοικητής της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Πετρούπολης.

Το 1931 κατασκευάστηκε στο προαύλιο της οδού Μουρούζη, ο πρώτος Πυροσβεστικός Πύργος Ασκήσεων στην Ελλάδα, ειδικό πυροσβεστικό γυμναστήριο και δαιδαλώδης σήραγγα για την εκπαίδευση των επαγγελματιών πυροσβεστών, ενώ παράλληλα κυκλοφορεί το πρώτο πυροσβεστικό βιβλίο με τίτλο “Θεωρία Πυροσβεστικής Τέχνης”, σχετικά με τις γενικές αρχές και μεθόδους κατάσβεσης.

Με την πάροδο των χρόνων έγινε αντιληπτό ότι η Πυροσβεστική Υπηρεσία, με την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και εκπαιδευμένο προσωπικό, αποτελεί απαραίτητο εργαλείο κοινωνικής προστασίας. Παρόλα αυτά το πυρ θα παραμείνει ένας ανίκητος εχθρός της ανθρωπότητας και, όπως λένε οι Πυροσβέστες, αν την φωτιά δεν την πιάσεις στα πρώτα κρίσιμα λεπτά, τότε είναι ανεξέλεγκτη, ιδίως όταν έχει αρωγό τις καιρικές συνθήκες.

Ο αγώνας του ανθρώπου απέναντι στη φωτιά παραμένει άνισος και προαιώνιος. Έτσι, και η ιστορία της πυροσβεστικής βαδίζει παράλληλα με την εξέλιξη της ανθρωπότητας.

Δημήτρης Βαρελάς

Ο Κύβος του Ρούμπικ

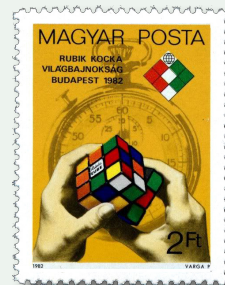
Ο πασίγνωστος Κύβος του Ρούμπικ, που με αυτόν πολλοί δοκιμάζουν την υπομονή ή και την δεξιότητά τους, είναι το τρισδιάστατο μηχανικό παζλ που επινοήθηκε το 1974 από τον Ούγγρο γλύπτη και καθηγητή αρχιτεκτονικής Έρνο Ρούμπικ. Από το επώνυμο του Έρνο Ρούμπικ πήρε το παιχνίδι και το όνομά του. Αν και ο κύβος του Ρούμπικ έφθασε στο απόγειο της δημοτικότητάς του στη δεκαετία του 1980, χρονιά κατά την οποία βραβεύτηκε ως το καλύτερο παιχνίδι παζλ στη Γερμανία, είναι ακόμα ευρέως γνωστό και δημοφιλές. Είναι πολλές οι εκατοντάδες εκατομμύρια τέτοιοι κύβοι που έχουν πουληθεί σε όλο τον κόσμο, με αποτέλεσμα να έχει χαρακτηριστεί ως το εμπορικότερο παιχνίδι παζλ παγκοσμίως, αλλά και ένα από τα εμπορικότερα παιχνίδια όλων των εποχών.

Κάθε μία από τις έξι έδρες του κύβου του Ρούμπικ καλύπτεται από εννιά αυτοκόλλητα με έξι διαφορετικά χρώματα: λευκό, κόκκινο, κίτρινο, πράσινο, μπλε και πορτοκαλί. Ένας μηχανισμός περιστροφής επιτρέπει σε κάθε έδρα να περιστρέφεται ανεξάρτητα από

τις άλλες, με αποτέλεσμα να συγχέονται τα χρώματα. Για να λυθεί το παζλ, πρέπει κάθε έδρα του κύβου να αποτελείται αποκλειστικά από αυτοκόλλητα του ίδιου χρώματος.

Το 2003, ιδρύθηκε η World Cube Association, μία παγκόσμια οργάνωση φίλων του κύβου του Ρούμπικ που διοργανώνει διεθνείς διαγωνισμούς ταχύτερης λύσης του παζλ και αναγνωρίζει τα παγκόσμια ρεκόρ που πραγματοποιούνται.

Λ. Τ.

Το έμμενταλ, αυτό το κίτρινο, ημισκληρο τυρί με τις πολλές τρύπες έχει πολλούς θιασώτες, ιδιαίτερα μεταξύ αυτών που δεν αρέσκονται σε πικάντικες γεύσεις. Παράγεται από γάλα αγελάδων της περιοχής του Έμμενταλ που βρίσκεται στην κοιλάδα του Έμμε, στο Ελβετικό καντόνι της Βέρνης.

Για να φθάσει το έμμενταλ στη σωστή γεύση του πρέπει να παλαιωθεί για τουλάχιστον 4 μήνες. Τότε θα είναι έτοιμο για να χρησιμοποιηθεί σε μια ποικιλία πιάτων, όπως το σουφλέ και το ογκρατέν, καθώς και σαν κολατσιό. Χρησιμοποιείται επίσης στο φοντύ (βλέπε Θ.Φ. αρ. 68, σελ. 11) και σε ορισμένες δίαιτες.

Μεγάλη συζήτηση έχει γίνει κατά καιρούς για την αιτία που δημιουργούνται οι τρύπες στο Έμμενταλ. Σύμφωνα με την παλαιότερη εκδοχή, αφού επεξεργαστούν οι τρεις γνωστοί τύποι βακτηρίων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή του (ο θερμόφιλος στρεπτόκοκκος, οι λακτοβάκιλλοι και το προπιονιβακτήριο του Φρόνιεντράιχ), αυτό το τελευταίο καταναλώνει το γαλακτικό οξύ που παρήγαγαν τα άλλα βακτήρια και απελευθερώνει διοξείδιο του άνθρακα, το οποίο γίνεται αιτία για το σχηματισμό φυσαλίδων. Η αδυναμία να απομακρυνθούν αυτές οι

φυσαλίδες εξαιτίας της ανεπαρκούς πίεσης που υφίσταται το Έμμενταλ δημιουργεί και τις τρύπες.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια ερευνών άλλου αντικειμένου που πραγματοποιούσε το Ινστιτούτο Επιστημών Τροφίμων της Βέρνης (Agroscope), δόθηκε μία νέα εξήγηση για τις τρύπες που συναντώνται στο Έμμενταλ και σε πολλά άλλα ελβετικά τυριά (και όχι μόνο). Όπως ανακοινώθηκε στις 28 Μαΐου 2015, η παρουσία τους οφείλεται σε μικροσκοπικά σωματίδια σανού που διαρρέουν στο γάλα κατά το άρμεγμα των αγελάδων. Αυτά τα σωματίδια εκπέμπουν αέρια κατά της διάρκειας της διαδικασίας ζύμωσης, τα οποία δημιουργούν τις τρύπες του τελικού προϊόντος.

Αυτή η ανακάλυψη θα μπορούσε να είναι ζωτικής σημασίας για τα τυροκομεία, επειδή επιτρέπει στους τυροκόμους να ελέγχουν και να ρυθμίζουν το πλήθος των οπών που θα υπάρχουν στα προϊόντα τους.

Δεν πρέπει όμως να συγχέομε την ονομασία “έμμενταλ” που είναι προϊόν προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, με το “έμμεντάλερ” που δεν είναι προστατευμένο και παράγονται και αλλού, όπως στη Γαλλία και στη Βαυαρία.

‘Emmental: Εδώ εκτρέφονται οι αγελάδες που παράγουν το ομώνυμο τυρί.

Διαφήμιση τυριού Emmental σε βελγικό “Publibel”

Ανοικτή επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Μετά την κυκλοφορία του βιβλίου "Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού", της γνωστής έκδοσης του συλλόγου μας, τα κείμενα της παρούσας στήλης αναπαράγονται από αυτό.

Ελληνικά ιδιωτικά μονόφυλλα

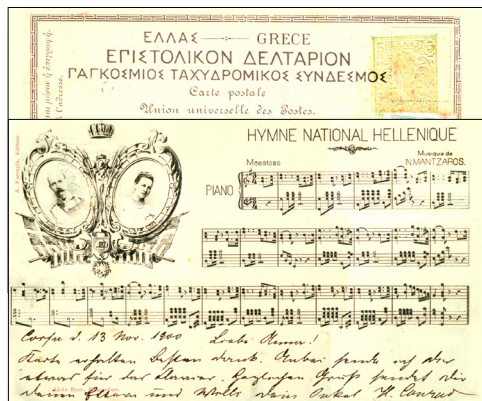
Τα ελληνικά ιδιωτικά μονόφυλλα είναι γνωστά στους Έλληνες συλλέκτες από τις εκδόσεις που προηγήθηκαν των εικονογραφημένων Επιστολικών Δελταρίων της Ταχυδρομικής Υπηρεσίας του 1901-1903. Έκαναν την εμφάνισή τους το 1900 και καταργήθηκαν το 1901.

Ακολουθώντας τη μόδα των καρτ ποστάλ της εποχής και την πρακτική που ήδη εφαρμοζόταν από καιρό σε άλλες χώρες, τα ελληνικά ταχυδρομεία άρχισαν να δέχονται ποσότητες εικονογραφημένων επιστολικών δελταρίων από ιδιώτες, κυρίως χαρτοπώλες, τυπώνοντας στην άνω δεξιά γωνία της πρόσθιας (πίσω από την εικόνα) όψης έντυπο ή έκτυπο (ανάγλυφο) γραμματόσημο Ιπτάμενου Ερμή 5 λεπτών γι' αυτά που προορίζονταν για το εσωτερικό, και 10 λεπτών για εκείνα του εξωτερικού, μετατρέποντάς τα έτσι σε μονόφυλλα.

Η διάκριση των επίσημων ελληνικών μονόφυλλων από τα ιδιωτικά είναι ιδιαίτερα εύκολη. Παρά το γεγονός ότι μερικές φορές ο τύπος της εικονογραφημένης όψης μοιάζει, στα επίσημα υπάρχει η αναγραφή "Επιστολικό δελτάριο ταχυδρομικής υπηρεσίας" και ο αύξων αριθμός του δελταρίου, ενώ στην μη εικονογραφημένη πλευρά τα επίσημα φέρουν ταυτόχρονα έντυπο και έκτυπο ιπτάμενο Ερμή, ενώ τα ιδιωτικά φέρουν μόνο ένα.

Τα ελληνικά ιδιωτικά μονόφυλλα δεν καταγράφηκαν ποτέ, καθώς δεν υπάρχουν

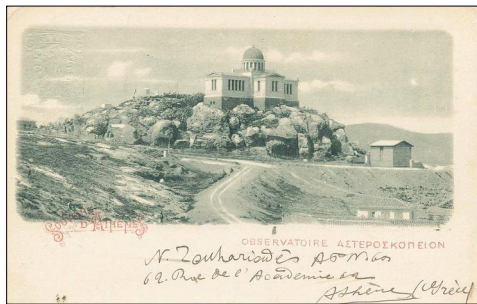
σχετικά στοιχεία. Συναντώνται μόνο στην τύχη, στα χέρια συλλεκτών και εμπόρων. Έχουν ιδιαίτερο φιλοτελικό και θεματικό ενδιαφέρον και συχνά τεκμηριώνουν πληροφορίες που δεν υπάρχουν αλλού, όπως στα πέντε από τα έξι εικονιζόμενα παραδείγματα.

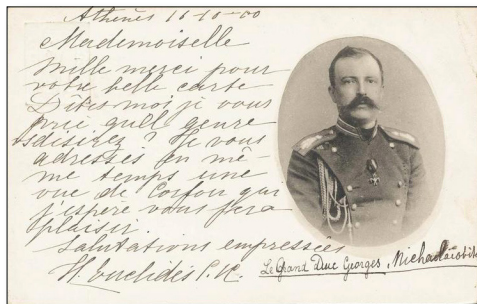
Ιδιωτικό μονόφυλλο. Η μοναδική φιλοτελική απεικόνιση του Εθνικού μας Ύμνου.

Η σκεπασμένη πια κοίτη του Ιλισού.

“Souvenir d’Athènes”: Ένας από τους γνωστότερους τύπους ελληνικών ιδιωτικών μονόφυλλων.

Ο μεγάλος δούκας Γεώργιος Μιχαήλοβιτς. Απαθανατίζονται φιλοτελικά μόνο σε αυτό το ιδιωτικό μονόφυλλο.

Χάρη στο παρόν μονόφυλλο μπορούμε να τεκμηριώσουμε θεματικά το “Ξενοδοχείο του Φαλήρου”.

Άποψη της Ακρόπολης με το Ερέχθειο. (Δεν έχει ακόμα αναπληρωθεί η κλεμμένη από τον Έλγιν Καρυάτις!)

Γερμανικά μονόφυλλα 1880-1930

Θα ήταν παράλειψη να αναφερθεί κανείς στα μονόφυλλα και τη χρήση τους στο θεματικό φιλοτελισμό, χωρίς να κάνει ιδιαίτερη αναφορά στα γερμανικά μονόφυλλα της περιόδου 1880-1930. Όχι βέβαια διότι δεν υπάρχουν πριν και μετά από αυτή την περίοδο όμορφα και θεματικά χρήσιμα μονόφυλλα. Όμως αυτή η περίοδος υπήρξε ασφαλώς η “χρυσή εποχή” τους, αυτή που συνέπεσε με την άνθιση των εκδόσεων των καλλιτεχνικών καρτ ποστάλ, κυρίως στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως.

Ήταν η εποχή που η μόδα απαιτούσε η αλληλογραφία να ανταλλάσσεται σε μεγάλο βαθμό μέσω σύντομων μηνυμάτων, σε δελτάρια που στην πίσω όψη τους έφεραν εικόνες κάθε λογής, δίνοντας την ευκαιρία σε ταχυδρομικές υπηρεσίες και εκδότες να συναγωνίζονται σε καλαίσθητες παραγωγές. Ωστόσο, τα γερμανικά, επίσημα και ιδιωτικά (με εκτύπωση γραμματοσήμου κατά παραγγελία), έχουν τέτοιο θεματικό πλούτο, τόσο μεγάλη ποικιλία απεικονίσεων, ώστε να μην υπάρχει πρακτικά θεματική συλλογή στην οποία δεν μπορεί να συμπεριληφθεί κάποιο από αυτά.

Ειδικά οι ιδιωτικές γερμανικές εκδόσεις, ακόμα και σήμερα, πολλές δεκαετίες μετά την κυκλοφορία τους, δεν έχουν πλήρως καταμετρηθεί. Παρά το γεγονός ότι ο γνωστός φιλοτελικός οίκος Michel έχει αφιερώσει γι’ αυτά ειδικό πολυσέλιδο κατάλογο με τίτλο *Privatpostkarten Katalog Deutschland, Deutsches Reich 1873-1945* (Κατάλογος ιδιωτικών επιστολικών δελταρίων Γερμανίας περιόδου Ράιχ), ο οποίος αποτελεί προϊόν μακροχρόνιας μελέτης και έρευνας, εξακολουθούν ακόμα να ανακαλύπτονται νέα και άγνωστα παρόμοια μονόφυλλα. Στο ίδιο αντικείμενο είναι επίσης αφιερωμένοι εξειδικευμένοι κατάλογοι των οίκων Borek και Strahlendorff-Mette, έχοντας συχνά διαφορές στην παρουσίασή τους. Το φαινόμενο έχει την εξήγησή του. Το υλικό αυτό εκδόθηκε άναρχα, χωρίς προγραμματισμό και καταγραφή, και τα τιράζ ποικίλουν από λίγες εκατοντάδες (κάποτε αναφέρονται και

τιράζ 50 τεμαχίων!) μέχρι αρκετές χιλιάδες. Σε μια μεγάλη χώρα όπως η Γερμανία, τα μικρά τιράζ σχεδόν εξαφανίστηκαν. Γι' αυτό και μερικά ξεχασμένα ανακαλύπτονται ακόμα και σήμερα.

Η διάθεση των μονόφυλλων στη Γερμανία γινόταν με δύο τρόπους. Τα επίσημα, κρατικών εκδόσεων, διακινούνταν από όλες τις ταχυδρομικές θυρίδες της χώρας, ενώ τα ιδιωτικά, που εκτυπώνονταν από εμπόρους, εταιρείες και επιχειρήσεις, οργανώσεις πολιτικές, επιστημονικές, θρησκευτικές, αθλητικές ή άλλες, διατίθεντο από τους ίδιους τους εκδότες, προς τους πελάτες ή τα μέλη τους. Υπάρχουν όμως και λίγες περιπτώσεις που η διάθεση των ιδιωτικών έγινε μέσω ταχυδρομικών θυρίδων.

Τα μονόφυλλα εκδόσεων μέχρι το 1900 ήταν όλα ασπρόμαυρα ή σέπια, και σε μικρά τιράζ. Καθώς έγιναν αντικείμενο μανιώδους συλλογής από τους Γερμανούς συλλέκτες μονόφυλλων, ήταν επόμενο να γίνουν δυσεύρετα και πανάκριβα.

Απεικονίζουν κυρίως τουριστικές περιοχές, κτήρια και μνημεία, ξενοδοχεία, νοσοκομεία, βιομηχανίες κτλ. Από το 1900 και ύστερα, η αγορά τους εξομαλύνεται και η ποικιλία θεμάτων και χρωμάτων διευρύνεται, χωρίς να λείπουν και σ' αυτή την περίοδο οι σπανιότητες.

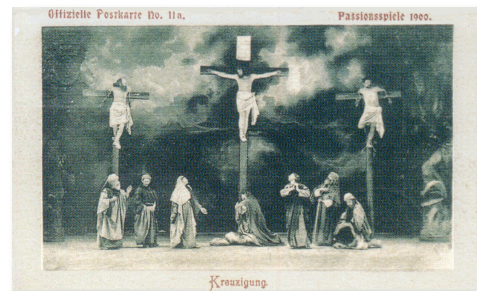
Σε ό,τι αφορά την έντυπη γραμματοσήμανση της εμπρόσθιας πλευράς τους, μέχρι το 1920 συναντάμε τις γνωστές απεικονίσεις των γραμματοσήμων της καϊζερικής Γερμανίας, της Βαυαρίας, της Βυρτεμβέργης κτλ. Μετά το 1920 φέρουν μόνο έντυπα γραμματόσημα Reichpost (γερμανικό αετό, Germania, Hinderburg κτλ.), και αργότερα Budenpost, ακολουθώντας την ιστορική διαδρομή της χώρας.

Οι αριθμοί διαφορετικών εκδόσεων που αναφέρονται για τα γερμανικά μονόφυλλα είναι εντυπωσιακοί. Την περίοδο 1900-1920 μόνο στη Βαυαρία κυκλοφόρησαν τουλάχιστον 1200 διαφορετικά, στη Βυρτεμβέργη 400, ενώ στην υπόλοιπη Γερμανία μερικές χιλιάδες!

Γνωστός Γερμανός έμπορος, ειδικευμένος σε αυτή την κατηγορία φιλοτελικού υλι-

κού, διατείνεται πως ο συνολικός αριθμός εκδόσεων σε όλη τη χώρα υπερβαίνει τις 24.000!

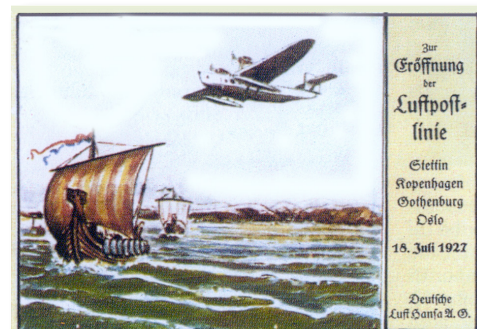
Η προσπάθεια να απαριθμήσει κανείς τα θέματα που υποστηρίζουν τα επίσημα γερμανικά μονόφυλλα και -κυρίως- τα ιδιωτικά, είναι μάταιη. Ουκ έστιν αριθμός. Ενδεικτικά, μπορεί να αναφερθεί ότι θέματα χλωρίδας και πανίδας, αθλητισμού και αγωνισμάτων (συμπεριλαμβανομένων σκηνών

Γερμανικό μονόφυλλο έκδοσης προ του 1900.

Ιδιωτικό μονόφυλλο των αρχών του 20ου αιώνα.

"Έναρξη αεροπορικής γραμμής Στετίν, Κοπεγχάγη, Γκέτεμποργκ, Όσλο, 18.07.1927". Τεκμηριώνει πλοία των Βίκινγκς, αεροπλάνο, θάλασσα κτλ.

κυνηγιού, ορειβασίας, ποδηλασίας), μεταφορικών μέσων (από υπήλατες άμαξες και ιστιοφόρα των Βίκινγκ, μέχρι μοντελισμό, Ζέπελιν και αυτοκίνητο), θρησκείας, ιατρικής, βασιλέων, αρχαιολογίας και αρχαιολογικών χώρων (ακόμα και της Αιγύπτου), ιστορίας, θεάτρου, μουσικής και γενικά καλών τεχνών, μουσείων, σκηνών οικογενειακής ζωής, παιδικών παιχνιδιών, ...έρωτα, είναι μόνο λίγα από αυτά που μπορεί κανείς να αναφέρει στον περιορισμένο χώρο ενός σύντομου άρθρου. Εκεί όμως που τα γερμανικά μονόφυλλα βρίσκουν τη θεματική αποθέωσή τους είναι στη μουσική. Καθώς στην ιδιαίτερα μουσικά εξελιγμένη αυτή χώρα η τέχνη του Ορφέα είχε ανέκαθεν ιδιαίτερη λαϊκή απήχηση, οι εκδόσεις μονόφυλλων σχετικών με τη μουσική είναι ατέλειωτη. Συναντά κανείς, συχνά σε διαφορετικές

απεικονίσεις, όπερες του Βάγκνερ και του Μότσαρτ, έργα του Μπετόβεν, άλλους διάφορους συνθέτες, εσωτερικές και εξωτερικές όψεις λυρικών σκηνών και θεάτρων και πολλά άλλα.

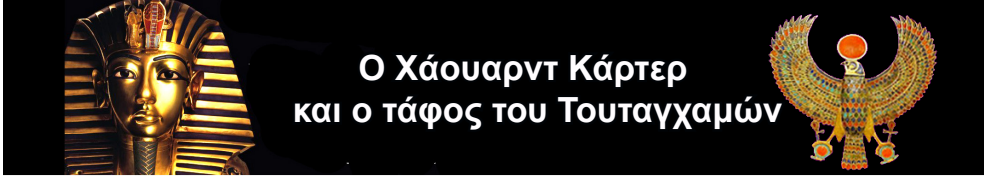
Τέλος, πολλά είναι και τα θέματα που μπορούμε να αντλήσουμε από τα μονόφυλλα της Γερμανίας και της Βαυαρίας που φέρουν διαφημιστικά μηνύματα. Ανήκουν και αυτά στην κατηγορία των ιδιωτικών μονόφυλλων, παρήχθησαν με την διαδικασία που ήδη αναφέραμε (έντυπο γραμματόσημο κατόπιν παραγγελίας) και, κατά συνέπεια, γίνονται δεκτά σε εκθέσεις FIP.

Η έκδοση και κυκλοφορία μονόφυλλων στη Γερμανία συνεχίστηκε και μετά το 1930, σε μικρότερους αριθμούς, πάντοτε όμως με ιδιαίτερα χρήσιμες θεματικές παραστάσεις.

Παντελής Λεούσης

Ιδιωτικά μονόφυλλα Γερμανίας, μερικά από τα χιλιάδες που κυκλοφόρησαν τα χρόνια 1880-1930. Κύριο χαρακτηριστικό τους η ομορφιά των εικονογραφήσεων και η πληθώρα των θεμάτων.

Ο Χάουαρντ Κάρτερ και ο τάφος του Τουταγχαμών

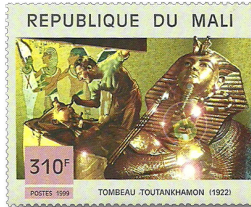
Ο αρχαιολόγος Χάουαρντ Κάρτερ, ο άνθρωπος που ανακάλυψε τους θησαυρούς του βασιλιά Τουταγχαμών, γεννήθηκε στις 9 Μαΐου 1874 στο Κένσινγκτον της Αγγλίας. Ήταν φιλάσθενο παιδί. Γι' αυτό και πήρε τη σχολική μόρφωση στο σπίτι και σπούδασε ζωγραφική με τον πατέρα του, γνωστό ζωγράφο στα βικτοριανά χρόνια.

Το πάθος του για την αιγυπτιολογία ξύπνησε από τα νεανικά του χρόνια, όταν βρέθηκε μπρος σε μια μεγάλη συλλογή αιγυπτιακών αρχαιοτήτων στο αρχοντικό ενός μέλους του Ταμείου Αιγυπτιακών Εξερευνησεων του Λονδίνου. Καθώς το Ταμείο αναζητούσε έναν καλλιτέχνη για να αντιγράψει καλλιτεχνήματα αιγυπτιακών τάφων, ο Κάρτερ προσελήφθη και απέκτησε άμεση επαφή με την αιγυπτιακή τέχνη. Επισκέφθηκε για πρώτη φορά την Αλεξάνδρεια της Αιγύ-

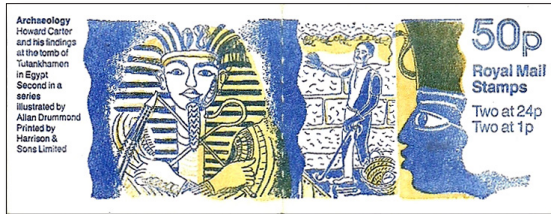
πτου τον Οκτώβριο του 1891, σε ηλικία 17 ετών, και άρχισε να εργάζεται στους τάφους του Μέσου Βασιλείου, στο Μπένι Χασάν. Τρεις μήνες αργότερα, ο νεαρός καλλιτέχνης άρχισε να σπουδάξει αρχαιολογία με δάσκαλο τον διάσημο αρχαιολόγο Φλάνιτερς Πέτρι. Κάτω από τις διδαχές του Πέτρι, ο Κάρτερ από ζωγράφος εξελίχτηκε σε άριστο αιγυπτιολόγο.

Η καριέρα του Κάρτερ απογειώθηκε όταν έγινε κύριος σχεδιαστής και επιτηρητής του χώρου του νεκρικού ναού του Χατσεπσούτ, στο Ντεϊρ-ελ-Μπαχάρι του Λούξορ, και σε ηλικία 25 ετών διορίστηκε γενικός επιθεωρητής των μνημείων της Άνω Αιγύπτου.

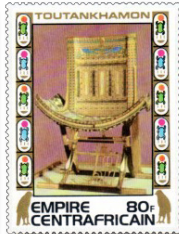
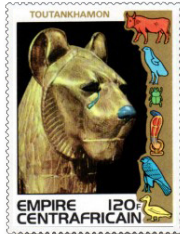
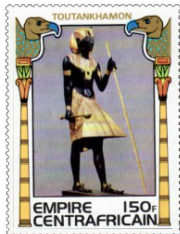
Μεσολάβησε ένα διάστημα που η καριέρα του πέρασε μία κάμψη. Ήταν τότε που ο "παισματάρης" Κάρτερ ήρθε σε

Ο Κάρτερ ερευνά τη μούμια του Τουταγχαμών.

Τευχίδιο γραμματοσήμων με σχεδιαστική απεικόνιση του Κάρτερ μπρος στη είσοδο του τάφου του Τουταγχαμών. Άνω αριστερά, αναγράφεται: "Ο αρχαιολόγος Χ. Κάρτερ και τα ευρήματά του στον τάφο του Τουταγχαμών..."

Μερικά απο τα ευρήματα του βασιλικού τάφου: Άγαλμα του ίδιου, ιερός λέων, πολυθρόνα και θρόνος, στην πλάτη του οποίου εικονίζεται το βασιλικό ζεύγος.

αντίθεση με τους συναδέλφους του αρχαιολόγους και, αργότερα, είχε μια διαμάχη με κάποιους πλούσιους Γάλλους τουρίστες που τον κατήγγειλαν και αρνήθηκε να ζητήσει συγγνώμη. Όταν για όλα αυτά οι αρχές τον υποβίβασαν σε λιγότερο σημαντικά καθήκοντα, τότε υπέβαλε την παραίτησή του.

Αργότερα, το 1914, ο Άγγλος αριστοκράτης Λόρδος Κάρναβον, που έτρεφε μεγάλη εκτίμηση και φιλία για τον Κάρτερ, ανέλαβε την χρηματοδότηση για ανασκαφές στην Αίγυπτο, με σκοπό να εξασφαλίσει αρχαιότητες για την προσωπική του συλλογή. Όμως το πραγματικό όνειρο του Κάρτερ ήταν να βρει τον τάφο ενός αρχαίου νεαρού Φαραώ της 18ης δυναστείας, μιας από τις πιο ένδοξες περιόδους της αιγυπτιακής ιστορίας.

Πριν γίνει οικείο το όνομα του Φαραώ Τουταγχαμών, αυτό ήταν γνωστό από μία εγχάραξη σε ένα μικρό φαγεντιανό φλιτζάνι που είχε βρεθεί το 1905 και από μία άδεια αίθουσα που περιείχε μόνο λίγα φύλλα χρυσού με τα ονόματα του Τουταγχαμών και του διαδόχου του Αγ. Όμως τόσο ο

Κάρτερ, όσο και ο Καρναβον θεωρούσαν λανθασμένη την υπόθεση ότι εκείνη η κενή αίθουσα με τα στοιχεία KV58 ήταν στην πραγματικότητα ο τάφος του Τουταγχαμών.

Καθώς οι έρευνες του Κάρτερ που είχαν αρχίσει στο κάτω μέρος της κοιλάδας και παρέμεναν άκαρπες, έστρεψε το ενδιαφέρον του σε μια περιοχή που πίστευε ότι κανείς δεν διερεύνησε επειδή βρισκόταν πολύ κοντά στην είσοδο του τάφου του Ραμσή VI. Ήταν μία περιοχή πολύ δημοφιλή στους τουρίστες, και ο αναγκάιος αποκλεισμός της για τις έρευνες θα μπορούσε να προκαλέσει διαμαρτυρίες. Ο Κάρτερ, όμως, παίζοντάς τα όλα για όλα, αποφάσισε να συνεχίσει.

Οι ανασκαφές άρχισαν την 1η Νοεμβρίου 1922 και ο Κάρτερ γρήγορα ανακάλυψε τα θεμέλια από τις καλύβες των εργατών που είχαν εργαστεί για την ανασκαφή του τάφου του Ραμσή VI. Γρήγορα επίσης απέκτησε τη βεβαιότητα ότι αυτό το μέρος της κοιλάδας ήταν εντελώς ανέγγιχτο από σύγχρονες ανασκαφές.

Ο Λόρδος Κάρναβον ήταν στο

Χρυσή νεκρική μάσκα

Ο Τουταγχαμών με τη σύζυγό του Ανκεσεναμούν (τοιχογραφία).

Ο ιερός σκαραβαίος και ο θεός Ανουβις με τη μορφή τσακαλιού.

1. Ο Τουταγχαμών καμακώνει ψάρια στος όχθες του Νείλου. 2. Αιγύπτιος στρατιώτης υπερασπιστής του τάφου. 3. Η μούμια του νεαρού βασιλιά και (4-5) δύο αγαλαματίδια του.

Ηνωμένο Βασίλειο όταν, την αυγή της 4ης Νοεμβρίου 1922, ο Κάρτερ βρέθηκε μπρος σε μια σειρά από σκαλοπάτια. Το συνεργείο του τα αφαίρεσε το ένα μετά το άλλο και, λίγες ώρες μετά, βρέθηκε σε μια πόρτα που έφερε τη σφραγίδα της βασιλικής νεκρόπολης, προαναγγέλλοντας ότι πρόκειται για τάφο μεγάλης προσωπικότητας. Η πόρτα αυτή ανοίχτηκε τελικά στις 25 Νοεμβρίου και οδηγήθηκε σε ένα διάδρομο 7,60 μέτρων μήκους, σκαμμένο στο βράχο και στρωμένο με χαλί.

Ο Χάουαρντ Κάρτερ έπρεπε να υπομείνει 15 βασανιστικές ημέρες περιμένοντας την άφιξη του Κάρναρβον, του χρηματοδότη του, προτού προβεί στο τελικό άνοιγμα του τάφου. Έπρεπε να είναι και αυτός παρών, μαζί του, γι' αυτό το βαρυσήμαντο γεγονός της ζωής και των δύο. Είχε εξάλλου προσκαλέσει και πολλούς άλλους να παραστούν. Μεταξύ αυτών την βασίλισσα Ελισσάβετ του Βελγίου και το γιο της, τον κατοπινό βασιλιά Λεοπόλδο Γ', που συνοδεύονταν από τον αιγυπτιολόγο Ζαν Καπάρ (Jean Capart).

Αφού καθαρίστηκε η περιοχή μπροστά στον τάφο, το απόγευμα της 26ης Νοεμβρί-

ου, ο Κάρτερ έκανε μια μικρή τρύπα στην κλειστή πόρτα, έβαλε μέσα ένα κεριά και κοίταξε το σκοτεινό εσωτερικό. Η αναμονή άξιζε πράγματι τον κόπο!

Όταν τελικά το άνοιγμα έγινε μεγαλύτερο, όλοι βρέθηκαν σε κατάσταση σοκ. Βρέθηκαν μπροστά σε ένα χώρο διαστάσεων 8 μ μήκους και 3,60 μ. πλάτους, γεμάτο από έναν ασύλληπτα μεγάλο αριθμό αντικειμένων. Νεκρικά λείψανα, μπουκέτα με λουλούδια, ένας χρυσός θρόνος, μεγάλες κλίνες σε σχήμα ζώων, άρματα, την βασιλική κλίνη, βάζα από αλάβαστρο, αγάλματα ζώων, τον ιερό σκαρβαίο και το ιερό γεράκι, πολλά αγαλματίδια του άτυχου νεαρού βασιλιά, εικόνες οικογενειακής ζωής στο παλάτι με τη σύζυγό του και τοιχογραφίες νικηφόρων μαχών.

Παντελής Λεούσης

Σημείωση:

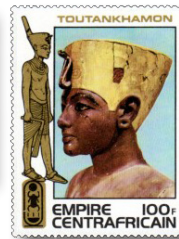
Όλα τα γραμματόσημα του παρόντος άρθρου εικονίζουν ευρήματα από το εσωτερικό του νεκρικού θαλάμου του Τουταγχαμών.

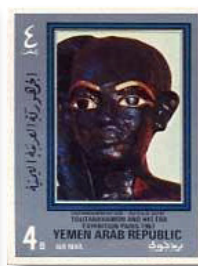
Ο Τουταγχαμών καταδιώκει τους Αφρικανούς εχθρούς (τοιχογραφία του τάφου).

Λεπτομέρειες από δύο διαφορετικά αγάλματα

Αλάβαστρο ιερό κουβούκλιο και ένας ακόμα Τουταγχαμών (λαβή σείστρου).

Μερικά ακόμη από τα ευρήματα του τάφου: Ιερό ελάφι, σκαρβαίος σε φαραωνικό σύμβολο, κανωπικά αγγεία (περιέχουν το ήπαρ, τους πνεύμονες, το στομάχι και τα έντερα του φαραώ) και διακοσμητικό βάζο.

Φερνάντο Μποτέρο

Ο καλλιτέχνης με το ιδιόμορφο στύλ

Φερνάντο Μποτέρο Angulo είναι ένας εικαστικός καλλιτέχνης και γλύπτης που γεννήθηκε το 1932 στο Medellín της Κολομβίας. Το στυλ του έχει γίνει γνωστό ως "Boterismo", και χαρακτηριστικό του είναι η απεικόνιση ατόμων και προσωπικότητων σε μεγάλες, υπερβολικές σε όγκο μορφές, είτε για χιουμοριστικούς λόγους, είτε με κριτική πολιτική διάθεση. Θεωρείται ο πιο αναγνωρισμένος και προβεβλημένος ζων καλλιτέχνης της Λατινικής Αμερικής, και μπορεί κανείς να συναντήσει έργα του σε περίοπτα σημεία σε όλο τον κόσμο, όπως στην Park Avenue της Νέας Υόρκης και στα Ηλύσια πεδία του Παρισιού.

Νέος, παρακολούθησε μαθήματα ταυρομαχίας για αρκετά χρόνια. Όμως το πραγματικό ενδιαφέρον του ήταν για την τέχνη. Έφηβος ακόμα άρχισε να ζωγραφίζει. Εμπνεόταν από την προ-Κολομβιανή και ισπανική αποικιακή τέχνη και από τις πολιτικού χαρακτήρα τοιχογραφίες του Ντιέγκο Ριβέρα.

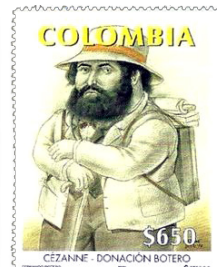
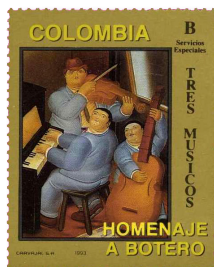
Πίνακές του εκτέθηκαν πρώτη φορά το 1948, και δύο χρόνια αργότερα, στη Μπογκοτά, είχε την πρώτη του ατομική έκθεση. Ενώ σπούδαζε ζωγραφική στην Μαδρίτη στις αρχές του 1950, ζούσε ανιγράφωντας έργα ζωγραφικής του Μουσείου Prado, ιδίως των Γκόγια και Βελάσκειθ, και τα πουλού-

σε στους τουρίστες. Πέρασε το μεγαλύτερο μέρος Το υπόλοιπο της δεκαετίας του 50 το πέρασε μελετώντας τους καλλιτεχνικούς θησαυρούς του Παρισιού και της Φλωρεντίας.

Αυτοαποκαλούμενος "ο πιο Κολομβιανός των καλλιτεχνών της Κολομβίας", ήρθε νωρίς στο καλλιτεχνικό προσκήνιο της χώρας του όταν κέρδισε το πρώτο βραβείο στο Σαλόνι των Κολομβιανών Καλλιτεχνών το 1958. Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες έχει επιτύχει διεθνή αναγνώριση για τους πίνακες, τα σχέδια και τα γλυπτά του, πραγματοποιώντας ατομικές εκθέσεις σε όλο τον κόσμο, ενώ περνά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου στο ατελιέ του στο Παρίσι. Έργα του συλλέγονται από πολλά μεγάλα διεθνή μουσεία, εταιρείες και ιδιώτες συλλέκτες. Το 2012, έλαβε το βραβείο Lifetime Achievement του Διεθνούς Κέντρου Σύγχρονης Γλυπτικής, ως αναγνώριση του συνόλου του έργου του.

Ο τρίτος από τους τρεις γάμους του Μποτέρο ήταν με την διάσημη στο εξωτερικό Ελληνίδα γλύπτρια Σοφία Βάρη (γ. 1940), στο έργο της οποίας το Μουσείο Γουλανδρή της Άνδρου έκανε μεγάλο αφιέρωμα. Η Βάρη από το 1978 αφιερώθηκε στη δημιουργία έργων μνημειακού μεγέθους.

Λ. Τ.

Ένα παράξενο ιδιωτικό μονόφυλλο

Γιώργιος Μιχαήλοβιτς, Μέγας Δούκας της Ρωσίας

Αναζητώντας εικόνες ελληνικών ιδιωτικών μονόφυλλων (καρτ ποστάλ που φέρουν έντυπο γραμματόσημο κατόπιν παραγγελίας) για να τα συμπεριλάβω στη στήλη "Ανοιχτή Επιστολή" του παρόντος τεύχους, βρέθηκα εμπρός στην εικόνα του, άγνωστου σε μένα, Γεωργίου Μιχαήλοβιτς, Μέγα Δούκα της Ρωσίας. Αμέσως αναρωτήθηκα ποιος ο λόγος να επιλεγεί για να εικονογραφήσει ένα ελληνικό καρτ ποστάλ και ποια η εμπορική επιτυχία μπορούσε να έχει για τον εκδότη του. Η φιλοτελική και εγκυκλοπαιδική περιέργεια με ώθησαν να ερευνήσω το θέμα. Σας το παρουσιάζω και αφήνω την απάντηση στην κρίση σας.

Ο Γεώργιος Μιχαήλοβιτς, Μέγας Δούκας της Ρωσίας (1863 – 1919) ήταν γιος του Μεγάλου Δούκα Μιχαήλ Νικολάγιεβιτς της Ρωσίας και πρώτος εξάδελφος του τσάρου Αλέξανδρου III. Ήταν στρατηγός του ρωσικού στρατού στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Κατά τη διάρκεια της Ρωσικής Επανάστασης φυλακίστηκε από τους Μπολσεβίκους και δύο χρόνια μετά οδηγήθηκε στο εκτελεστικό απόσπασμα, μαζί με τον αδελφό του Δούκα Νικόλαο Μιχαήλοβιτς και τα ξαδέλφια του, Μεγάλους Δούκες Παύλο Αλεξάντροβιτς και Ντμίτρι Κωνσταντίνοβιτς.

Ο Μιχαήλοβιτς έδειξε από νεαρή ηλικία μεγάλο ενδιαφέρον για τη συλλογή νομισμάτων. Με τον καιρό, δημιούργησε την ωραιότερη, μεγαλύτερη και πληρέστερη συλλογή ρωσικών νομισμάτων και μεταλλίων που χρησιμοποιήθηκαν στη Ρωσική αυτοκρατορία. Έγραψε δέκα μονογραφίες σχετικά με το θέμα, μεταξύ των οποίων τον *Κατάλογο Νομισμάτων της Αυτοκρατορικής Ρωσίας 1725-1891*, ένα βιβλίο που ανατυπώθηκε στις ΗΠΑ το 1976 και που εξακολουθεί πάντα να αποτελεί σημαντική αναφορά για το θέμα αυτό.

Όταν το 1895 ο Μιχαήλοβιτς ονομάστηκε διευθυντής του νεοσύστατου Μουσείου "Αλέξανδρος Γ'", ο μεγάλος δούκας αφιέρω-

σε όλη τη γνώση και επιρροή του στην αύξηση των συλλογών του μουσείου με σπάνια κομμάτια ή ολόκληρες συλλογές, ενώ το 1909 δώρισε και τη δική του συλλογή στο ίδιο Μουσείο.

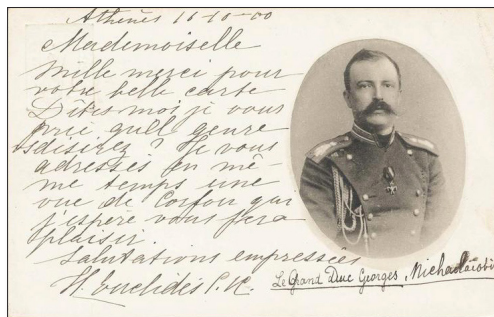
Ανησυχώντας για τις αναταραχές που προκαλούσε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και φοβούμενος για την τύχη της συλλογής του, την κατέθεσε για φύλαξη στην Κρατική Πιστωτική Τράπεζα της Αγίας Πετρούπολης.

Κατά τη διάρκεια της Οκτωβριανής Επανάστασης, τέσσερα από τα πέντε κιβώτια της συλλογής του βγήκαν λαθραία από τη χώρα κάτω από μυστηριώδεις συνθήκες και έφτασαν στη Δύση.

Αργότερα, η χήρα του Μιχαήλοβιτς πέτυχε να της επιστραφεί το μεγαλύτερο μέρος της.

Η συλλογή, μετά από περιπέτειες, βρέθηκε στην Εθνική Νομισματική Συλλογή της Ουάσιγκτον, αυξάνοντας το περιεχόμενό της σε ρωσικά νομίσματα και μετάλλια σε περισσότερα από 10.000 τεμάχια, 1.250 από τα οποία αποτελούν μέρος της συλλογής του Μεγάλου Δούκα Γεωργίου Μιχαήλοβιτς.

Τελικά, από το 1950, αυτή η μεγάλη και μοναδική συλλογή φυλάσσεται στο Ινστιτούτο Σμιθσόνιαν της Ουάσιγκτον.

Ποιός ο λόγος της παρουσίας του σε ένα ελληνικό καρτποστάλ - ιδιωτικό μονόφυλλο;

Τζοβάνι Παλατούτσι

Ένας “ήρωας”, συνεργάτης των Γερμανών, σε γραμματόσημο!

Ο Τζοβάνι Παλατούτσι ήταν γνωστός ως “ο Ιταλός Σίνντλερ” (Schindler), σωτήρας 5.000 Εβραίων από τα ναζιστικά κρεματόρια. Ήταν Ιταλός αστυνομικός που επί χρόνια πιστευόταν ότι είχε σώσει χιλιάδες Εβραίους στο Φιούμε (σημερινή Ριέκα της Κροατίας), μεταξύ 1939 και 1944. Η συνεισφορά του είχε αναγνωριστεί από το κράτος του Ισραήλ, ο Πάπας Παύλος Β΄ τον είχε ονομάσει “μάρτυρα της εκκλησίας” και τα ιταλικά ταχυδρομεία τον τίμησαν με γραμματόσημο το 2009.

Όταν όμως το 2013 μια επιτροπή ιστορικών προέβη στην έρευνα και αξιολόγηση περίπου 700 εγγράφων από τα ιταλικά και γερμανικά αρχεία για λογαριασμό του Κέντρου Πρίμο Λέβι*, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Παλατούτσι όχι μόνο δεν υπήρξε σωτήρας των Εβραίων, αλλά ακολούθησε κατά γράμμα τις εντολές των Γερμανών και της Ιταλικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας (RSI) του Μουσολίνι, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία των 570 Εβραίων που ζούσαν στο Φιούμε και στις γύρω περιοχές να απελαθούν, ενώ 412 από αυτούς μεταφέρθηκαν στο Άουσβιτς. Ήταν το υψηλότερο ποσοστό απέλασης Εβραίων από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη πόλη της Ιταλίας.

Όταν αυτό έγινε γνωστό, το Μουσείο του Ολοκαυτώματος της Ουάσιγκτον διέγραψε το όνομά του, ενώ το αντίστοιχο Μουσείο Γιάντ Βασχέμ της Ιερουσαλήμ, το Βατικανό και όλες οι Εβραϊκές οργανώσεις ξεκίνησαν την επανεξέταση όλων των τεκμηρίων και εγγράφων.

Ο μύθος του “ήρωα” Palatucci είχε εμφανιστεί το 1952, όταν ο θείος του, επίσκο-

πος Giuseppe Maria Palatucci, αφηγήθηκε αυτή την ιστορία, προκειμένου να συμβάλει στη συνταξιοδότηση των γονιών του.

Η εκτόπισή του Παλατούτσι στο Νταχάου το 1944 και η εξόντωσή του είχαν αποδοθεί αρχικά στην ανθρωπιστική δράση του. Τελικά, αποδείχθηκε ότι δεν οφείλονταν στις ενέργειές του για να σώσει Εβραίους, αλλά μάλλον στις κατηγορίες που του προσάψανε οι Γερμανοί για υπεξαίρεση και προδοσία, καθώς θεώρησαν ότι παρέδωσε στους Βρετανούς τα σχέδιά τους για την ανεξαρτησία του Φιούμε μετά τον πόλεμο.

Αν δεν είχε γίνει η αποκάλυψη της πραγματικής δράσης του Παλατούτσι, δεν θα υπήρχε τίποτα το παράξενο στην έκδοση του γραμματοσήμου του 2009 που τιμούσε ένα Ιταλό ήρωα. Τώρα όμως υπάρχει ένα γραμματόσημο στη μνήμη ενός συνεργάτη των Γερμανών, το οποίο θα τιμά στο διηνεκές έναν άνθρωπο που η ιστορία θα προτιμούσε να ξεχάσει.

Οι Ιταλοί δικαιολογούνται γι’ αυτή την έκδοση, αφού ο Παλατούτσι ήταν από καιρό νεκρός και το 2009 δεν είχε γίνει ακόμα γνωστή η πραγματική του ιδιότητα. Τι θα γινόταν όμως αν κάποιος άλλος “Παλατούτσι” τιμάτο ως ήρωας και βρισκόταν ακόμα εν ζωή, όπως συνηθίζεται τελευταία;

Είναι και αυτός ένας από του λόγους –ίσως ο σοβαρότερος- που ο φιλοτελικός κόσμος είναι αντίθετος με την καινούργια πρακτική έκδοσης γραμματοσήμων ζώντων προσώπων.

Από τους κρατήρες και κάνθαρους... ...μέχρι τη γυάλινη φιάλη του κρασιού!

Το γυαλί ήταν γνωστό ήδη από τα ρωμαϊκά χρόνια. Δεν το χρησιμοποιούσαν όμως για να βάλουν το κρασί. Μεταχειρίζονταν μόνο μικροσκοπικά γυάλινα δοχεία, κάτι σαν αμπούλες ή φιαλίδια, τα οποία προόριζαν για αλκοολούχα ποτά, αρώματα ή ροσόλια. Το κρασί το διατηρούσαν σε αμφορείς ή σε ειδικά αγγεία με τα οποία το σερβίριζαν οι υπηρέτες.

Στα συμπόσια των Ελλήνων και των πλούσιων Ρωμαίων οι υπηρέτες ετοιμάζαν το τρίκλινον, δηλαδή το αγγείο του κρασιού (οινοφόρο), ένα αγγείο με ζεστό νερό (caldarium) και τον κρατήρα. Ο κρατήρας ήταν ένα ογκώδες αγγείο μέσα στο οποίο ανακάτευαν, σε καθορισμένες ποσότητες, το νερό με το κρασί. Από εκεί αντλούσαν το κρασί στον κάνθαρο ή σε κύπελλα με τη βοήθεια του "κύαθου", ενός αγγείου με μακρύ μανίκι, και, τέλος, το σέρβιραν στα κύπελλα, για πόση. Συνήθως, χρησιμοποιούσαν και ένα φίλτρο, καθώς στα αρχαία χρόνια το κρασί δεν ήταν ιδιαίτερα διαυγές.

Επιφορτισμένοι με το σερβίρισμα του κρασιού ήταν γενικά οι πιο όμορφοι σκλάβοι.

Σε αυτό που τα αγγεία των αρχαίων

έμοιαζαν στις σημερινές φιάλες ήταν στις ετικέτες! Οι Αιγύπτιοι έγραφαν επάνω στα επιμελώς σφραγισμένα αγγεία από άργιλο τον τόπο και το χρόνο παραγωγής του κρασιού, καθώς και το όνομα του ιδιοκτήτη. Οι Ρωμαίοι έγραφαν και αυτοί με μια γραφίδα επάνω στους αμφορείς του κρασιού το χρόνο παραγωγής ή της "εμφιάλωσης".

Οι φιάλες αρχίζουν να αναφέρονται γύρω στα 300 μ.Χ., όμως στην πραγματικότητα επρόκειτο για μικρού μεγέθους δερμάτινα δοχεία, γνωστά από πολύ πιο παλιά, που χρησίμευαν για τη μεταφορά νερού ή κρασιού στα ταξίδια ή στο κυνήγι. Αυτού του είδους οι φιάλες ήταν συνήθεις στην Αγγλία. Κατασκευάζονταν και από μέταλλο και επενδύονταν με δέρμα ή τσόχα, όπως περίπου τα σημερινά παγούρια. Προορισμός τους ήταν, σαφώς, η χρήση εκτός σπιτιού.

Προτού να αναπτυχθεί η τέχνη της υαλοργιάς και δημιουργηθεί η πρώτη πραγματική φιάλη, υπήρξαν φιαλόσχημα δοχεία από αλάβαστρο, σκληρή πέτρα, πορσελάνη, αλλά και από πολύτιμα μέταλλα.

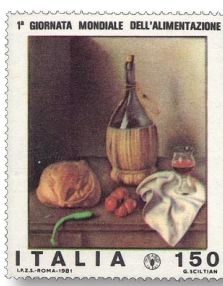
Η γυάλινη φιάλη, τελικά, έχει ηλικία

Κρατήρας

Κύληκας

Φύσημα γυαλιού και, δεξιά, φούρνος υαλουργίας.

περίπου 400 ετών. Καθώς έχει για προορισμό την αποθήκευση υγρών των πιο διαφορετικών τύπων και χαρακτηριστικών, έπρεπε να ξεπεράσει πολλές περιπλοκές. Αρκεί να σκεφτούμε πόσες ζημιογόνες χημικές αντιδράσεις θα μπορούσαν να υπάρξουν μεταξύ του υλικού κατασκευής της φιάλης και του περιεχομένου της. Και βέβαια, για πολλά χρόνια, οδηγός για τη σωστή χρησιμοποίηση του κάθε είδους γυαλιού ήταν μόνο η εμπειρία.

Μέχρι πριν εκατό περίπου χρόνια, οι φιάλες παράγονταν με φύσημα, σε ανοικτά σχήματα. Χρειάζοταν η ικανότητα του υαλουργού για το “τέντωμα” του λαιμού. Αργότερα καθιερώθηκαν κλειστές ή κυλινδρικές φόρμες που διευκόλυναν κατά πολύ το έργο των εργατών.

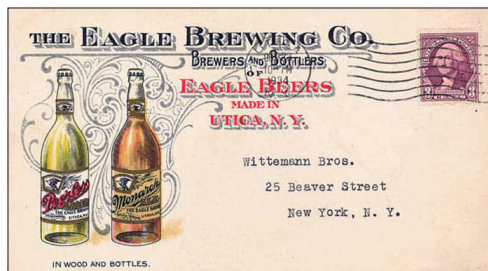
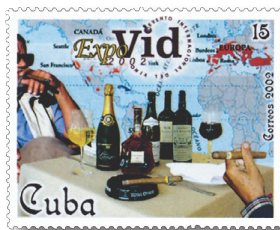
Τελικά ήρθαν οι μηχανές. Η πρώτη, πραγματικά πρακτική, ήταν αυτή του Γάλλου Claude Boucher (1842-1913), που εμφανίστηκε το 1894 στην

πόλη Κονιάκ (ακούγεται λογικό!).

Λίγα χρόνια μετά ήρθε η μηχανή του Αμερικανού Michael Owens (1859-1923). Αυτή “ρουφούσε” το γυαλί κατευθείαν από τον κλίβανο, το μετέφερε σε έτοιμα καλούπια, έστειλε τις έτοιμες φιάλες στο φούρνο της στόμωσης και, από εκεί, στη συσκευασία.

Πάνω στις αρχές της μηχανής του Owens κατασκευάστηκαν με τον καιρό μηχανές πιο αυτοματοποιημένες, γρήγορες και παραγωγικές.

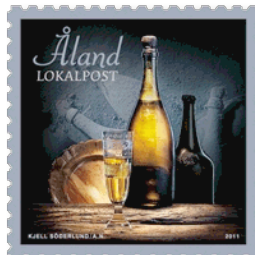
Η τρέχουσα ξενόφερτη ονομασία “μπουκάλα” ή “μουκάλι” για τη φιάλη προέρχεται από την παλιά γαλλική bouteille, η οποία προέρχεται με τη σειρά της από την κοινή λατινική butticula ή buttis (βαρέλι). Το πιθανότερο να προέρχονται και τα δύο από το εκλατινισμένο ελληνικό βούττις

Ρεπλική φάκελος ποτοποιίας των ΗΠΑ

(=σκάφος).

Παντελής Λεούσης

“Η Δαντέλα“

Η προέλευση της δαντέλας δεν έχει ακόμα διευκρινιστεί από τους ιστορικούς. Μια αναφορά σε δαντέλα υπάρχει σε διαθήκη του 1493 της οικογένειας Σφόρτσα του Μιλάνου, και μία απεικόνιση λευκού αμφίου ιερέα, του Φλαμανδού ζωγράφου Hans Memling, από το 1485. Πάντως, καθώς η δαντέλα εξελίχθηκε με διαφορετικές τεχνικές, είναι αδύνατο να ισχυριστεί κανείς ότι προέρχεται από μία συγκεκριμένη χώρα.

Τα τέλη του 15ου αιώνα σηματοδότησαν την ταχεία ανάπτυξη της δαντέλας, τόσο αυτής με τις βελόνες όσο και εκείνης με τη μπομπίνα. Κυριάρχησαν και οι δύο στη μόδα της ένδυσης, αλλά και στην οικιακή διακόσμηση, ενώ για τη βελτίωση της ομορφιάς των γιακάδων και των μανσετών δημιουργήθηκε η τεχνική κεντήματος με το βελονάκι.

Η δαντέλα χρησιμοποιήθηκε ιδιαίτερα από ιερείς της πρώιμης καθολικής εκκλησίας, ως μέρος των αμφίων σε θρησκευτικές τελετές, αλλά μέχρι το 16ο αιώνα δεν είχαν ευρεία χρήση σε όλη της Ευρώπη.

Η δημοτικότητά της οικοτεχνίας της δαντέλας αυξήθηκε ραγδαία με αποτέλεσμα να εξαπλωθεί εξίσου ραγδαία σε όλη την Ευρώπη. Στη Βόρεια Αμερική του 19ου αιώνα, οι ιεραπόστολοι διέδωσαν τη γνώση της δαντέλας στους αυτόχθονες Αμερικανούς. Ο Άγιος Τζον Φράνσις Ρέγκις βοήθησε

πολλά χωριατοκόριτσα να μείνουν μακριά από τις πόλεις, διδάσκοντάς τα την κατασκευή της δαντέλας, αλλά και κεντήματα εμπορίου. Γι' αυτό και θεωρείται ως ο προστάτης Άγιος της κατασκευής δαντελών.

Τα Άγγλος χρονικογράφος Samuel Pepys έκανε συχνά αναφορές στη δαντέλα που χρησιμοποίησε για τα ενδύματα της συζύγου του, των

γνωστών του και τα δικά του, και στις 10 Μαΐου 1669 σημείωσε ότι είχε την πρόθεση να αφαιρέσει τη χρυσή δαντέλα από τα μανίκια του παλτού του, προφανώς για να αποφύγει κρατικά τέλη για επιδεικτική ζωή.

Στις μέρες μας ειδικά περιοδικά, συντεχνίες και ιδρύματα δείχνουν ότι οι παλιές τεχνικές κατασκευής δαντέλας, ιδωμένες με νέα θεώρηση, μπορεί να προκαλέσουν το ενδιαφέρον και να ωθήσουν νέους ανθρώπους στη δημιουργία έργων που σίγουρα μπορεί να χαρακτηριστούν ως τέχνη.

Η δαντέλα είναι ένα διάτρητο πλέγμα από λεπτές κλωστές, διαταγμένες σε διάφορα κοσμητικά σχέδια που επαναλαμβάνονται. Χρησιμοποιείται σαν τελειώμα ή κόσμημα ρούχων, έχει συνήθως το σχήμα ταινίας και η μια της πλευρά τελειώνει σε γλώσσες σαν κύμα. Είναι πλέγμα υφαντό, ειδικής μορφής. Πλέκεται με βάση καθορισμένη τεχνική μέθοδο. Στην εκτέλεση χρησιμοποιείται βελόνα με στρογγυλή αιχμή,

Ο Άγιος προστάτης των δαντελλοποιών.

αγκυροβελόνα (βελονάκι), κερκίδα (σαίτα) ή περιστρεφόμενος υφαντικός ιστός. Δαντέλες κατασκευάζονται από νήμα λινό, βαμβακερό ή μάλλινο, ανάλογα με το είδος και την ποιότητα της δαντέλας. Οι δαντέλες αρχικά κατασκευάζονταν με διάκενα, που σχηματίζονταν με τη αφαίρεση νημάτων, ή πάνω σε αμοργινό ύφασμα (τούλι), ή ακόμα πάνω σε πλέγμα λινού και μεταξωτού υφάσματος.

Αργότερα κατασκευάζονταν δαντέλες πιο σύνθετες, με δύο κερκίδες (σαίτες) και βελονάκι, πλεγμένες με κόμπους συνδεδεμένους μεταξύ τους, που σχημάτιζαν διάφορα σχέδια. Έπειτα εμφανίστηκαν οι δαντέλες που πλέκονταν με απλή βελόνα. Αυτές κατασκευάζονται με λινό νήμα, πάνω σε χαρτί περγαμηνής, όπου έχουν σχεδιαστεί διάφορες παραστάσεις. Στην αρχή κεντιέται με βελόνα το περίγραμμα των σχεδίων και πάνω σ' αυτό συνδέονται διαδοχικά οι κόμπι της δαντέλας.

Οι δαντέλες που κατασκευάζονται με κοινή βελόνα είναι οι καλύτερες, όπως η δαντέλα της Βενετίας. Παραλλαγές της δαντέλας αυτής είναι η δαντέλα της

Αλανσόν, του Αρζανάν και η διακοσμημένη με τριαντάφυλλα.

Οι δαντέλες που κατασκευάζονται με το πλέξιμο μικρών κόμπων λέγονται δαντέλες με βελονάκι (αζούρ). Το νήμα που χρησιμοποιείται για αυτές είναι καλά στριμμένο και σιλπνό (κορδονέτο).

Το βελονάκι είναι από ατσάλι με πάχος ανάλογο με το είδος της δαντέλας. Ανάμεσα

στους κόμπους παρεμβάλλεται μπαμπάκι για το σχηματισμό των ανάγλυφων παραστάσεων της δαντέλας. Το πραγματικό αζούρ είναι της Ιρλανδίας.

Άλλα είδη δαντέλας είναι η δαντέλα "χηλεύματος" (τρικό) και η ιστόπλεκη (αργαλειού).

Ασφαλώς οι σελίδες του Θεματικού Φιλοτελιστή δεν είναι ο κατάλληλος τόπος για την παρουσίαση όλων των τύπων και των τεχνικών δαντέλας. Ωστόσο, το άρθρο αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως αφιέρωση στις αναγνώστριες του περιοδικού μας. Τόσο αυτών που είναι μέλη μας, όσο και των συζύγων αρρένων μελών μας.

Παντελής Λεούσης

Ένας μεγάλος της μουσικής

Αντόνιο Βιβάλντι

Πέρασαν σχεδόν 300 χρόνια και η μουσική του παραμένει εξίσου δημοφιλής, όσο και όταν ζούσε. Δεν υπάρχει στοιχειωδώς πολιτισμένος άνθρωπος που να μην έχει αγαπήσει το πιο γνωστό από τα αριστουργήματά του: Τις “Τέσσερις Εποχές”.

Γεννήθηκε στη Βενετία το 1741 και βαπτίστηκε την ίδια μέρα. Ίσως γιατί γεννήθηκε ασθενικός, ίσως γιατί την ίδια μέρα ένας μεγάλος σεισμός ταρακούνησε τη Βενετία. Μάλλον και οι δύο λόγοι έπαιξαν ρόλο που η μητέρα του τον αφιέρωσε στην εκκλησία και έγινε ιερέας.

Είχε οκτώ αδέρφια και ο πατέρας του ήταν αρχικά κουρέας. Αργότερα εξελίχθηκε σε επαγγελματία βιολονίστα και ήταν αυτός που δίδαξε βιολί στον Αντόνιο. Για πολλά χρόνια, πατέρας και γιος γύριζαν τη Βενετία παίζοντας μαζί.

Παράλληλα με το βιολί, διδάχτηκε σύνθεση από τον μαέστρο της ορχήστρας της εκκλησίας του Αγίου Μάρκου και, με τον καιρό, εξελίχθηκε σε ένα από τους μεγαλύτερους βιολιστές στην ιστορία της μουσικής, αλλά και σε ένα από τους σπουδαιότερους συνθέτες της μουσικής μπαρόκ. Το έργο του άσκησε μεγάλη επιρροή στην Ευρώπη της εποχής του.

Από 24 ετών, ο τάλαντούχος Βιβάλντι συνέθετε έργα για το γυναικείο μουσικό σχήμα του Ospedale della Pietà (Νοσοκομείο του Ελέους), ένα ορφανοτροφείο για εγκαταλειμμένα παιδιά στο οποίο ο Βιβάλντι υπηρέτησε ως μουσικός και εφημέριος επί 20 χρόνια.

Συνέθεσε πολλά οργανικά κοντσέρτα για βιολί και για μια ποικιλία από άλλα όργανα, καθώς και θρησκευτικά χωρωδικά έργα. Συνέθεσε επίσης περισσότερες από 40 όπερες.

Εκτός από τις “Τέσσερις εποχές”, περίφημα είναι τα δεκάδες κοντσέρτα του για βιολί, που παραμένουν πάντα στο ενεργό ρεπερτόριο των βιολιστών όλου του κόσμου.

Ο Βιβάλντι γνώρισε στιγμές δόξας και μεγάλες τιμές από Ευρωπαίους ευγενείς και βασιλείς. Μεταξύ άλλων, τιμήθηκε στη Μάντοβα, στην αυλή του κυβερνήτη της πόλης όπου εργάστηκε, και από τους βασιλείς Λουδοβίκο ΙΕ΄ της Γαλλίας και Κάρολο ΣΤ΄ της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Για τον πρώτο είχε γράψει τη γαμήλια καντάτα για το γάμο του, και για τον δεύτερο

ένα κοντσέρτο για βιολί. Ο Κάρολος ενθουσιάστηκε τόσο στο άκουσμά του, ώστε έδωσε στο συνθέτη τον τίτλο του ιππότη, ένα χρυσό μετάλλιο και μια πρόσκληση να τον επισκεφθεί στη Βιέννη.

Όπως αρκετοί συνθέτες της εποχής, έτσι και ο Βιβάλντι πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του με οικονομικές δυσκολίες. Οι συνθέσεις του δεν τύγχαναν της ίδιας εκτίμησης, όπως κάποτε στη Βενετία. Τα γούστα του κοινού μεταβάλλονταν γρήγορα. Για να ανταποκριθεί στην πρόσκληση του Καρόλου και να χρηματοδοτήσει το ταξίδι του στη Βιέννη το 1740, ο συνθέτης αναγκάστηκε να πουλήσει μεγάλο αριθμό από τα χειρόγραφα του σε εξευτελιστικές τιμές. Έλπιζε τότε να αναλάβει τη θέση του συνθέτη στην αυτοκρατορική αυλή. Όμως, σύντομα μετά την άφιξή του στη Βιέννη, ο αυτοκράτορας πέθανε και ο Βιβάλντι έμεινε δίχως βασιλική προστασία και σταθερή πηγή εισοδήματος.

Λίγο μετά, μια νύχτα του Ιουλίου του 1741 πέθανε και ο Βιβάλντι, πάμπρωχος και ξεχασμένος, σε ηλικία 63 ετών.

Π. Λ.

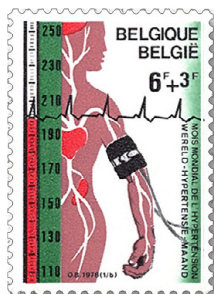
Ο Κάρολος ΣΤ΄ και Λουδοβίκος ΙΕ΄, μεταξύ αυτών που τίμησαν τον Αντόνιο Βιβάλντι.

Αχ! Αυτό το πλάνο...

Η ΚΑΡΔΙΑ, ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΦΛΕΒΩΝ

Αν σήμερα η καρδιά θεωρείται ζωτικής σημασίας όργανο, με καλά καθορισμένες λειτουργίες αλλά και αντικαταστάσιμο από ένα άλλο όμοιο, δεν ήταν πάντα έτσι. Μόνο από τον 15ο αιώνα οι άνθρωποι αρχίζουν να ανακαλύπτουν το σύνθετο και το ρόλο της ως αντλίας που επιτρέπει την κυκλοφορία του αίματος. Θα χρειαστούν οι κατακτήσεις του 19ου αιώνα για να ξεκινήσει η διάγνωση των καρδιαγγειακών παθήσεων, και εκείνες του 20ου για τη θεραπεία και αποτροπή τους.

1. Η καρδιά απομυθωποιημένη

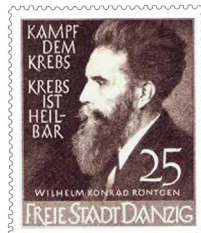
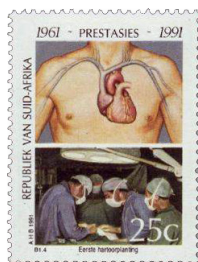
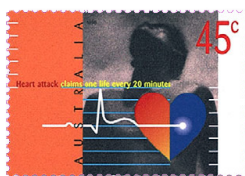
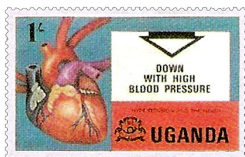
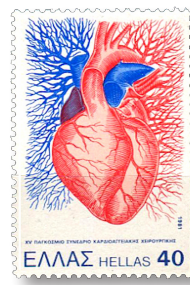
- 1.1 Η άγνοια μέχρι το 14ο αιώνα
- 1.2 Ανακαλύψεις ανατομο-φυσιολογικές

2. Καρδιαγγειακές καινοτομίες

- 2.1 Τεχνικές ανακαλύψεις
- 2.2 Θεραπευτικές ανακαλύψεις
- 2.3 Χειρουργικές ανακαλύψεις

3. Καρδιαγγειακές παθήσεις που καταπολεμήθηκαν

- 3.1 Οι καρδιακές ασθένειες
- 3.2 Εξειδικευμένοι καρδιολόγοι και χειρουργοί
- 3.3 Πρόληψη

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 15 Μαρτίου 2019 κυκλοφόρησε η Κοινή Σειρά Γραμματοσήμων με τίτλο "ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ" αποτελούμενη από πέντε γραμματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 4.37, σε δύο εκατομμύρια πλήρεις σειρές. 100.000 τεμάχια από κάθε κλάση κυκλοφόρησαν σε δεσμίδες των 100 γραμματοσήμων (20 πεντάδες), με διάτρηση στη μια διάσταση και κομμένα στην άλλη. Κυκλοφόρησαν επίσης 4.000 τριπλοί ΦΠΗΚ προς € 7.80 το σετ, 500 τυποποιημένες σειρές γραμματοσήμου προς € 7.80 εκάστη, 500 αριθμημένα λευκώματα γραμματοσήμων σειράς προς € 15.00, 7000 αριθμημένα φυλλαράκια προς € 4.37 και 1000 σετ Κάρτες Μάξιμουμ Prepaid προς € 8.00.

Σημειώνεται ότι το γραμματόσημο του Ευριπίδη φέρει την ένδειξη Α' τέλους συστημένου εξωτερικού χωρίς να αναγράφει την ονομαστική αξία (€ 2.62).

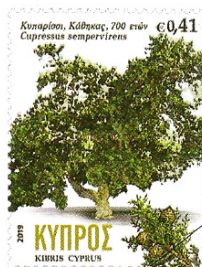
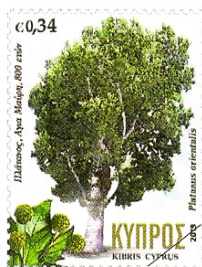
• Στις 9 Απριλίου 2019 κυκλοφόρησε η Αναμνηστική Σειρά Γραμματοσήμων με τίτλο "ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ" αποτελούμενη από τέσσερα γραμματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 4.84, σε 250.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 4.000 τριπλοί ΦΠΗΚ προς € 7.90 το σετ, 500 απλά λευκώματα σειράς προς € 15.00, 1000 σετ Κάρτες Μάξιμουμ Prepaid προς € 6.40 το σετ και 2.500 τευχίδια αυτοκόλλητων γραμματοσήμων

• Στις 9 Μαΐου 2019 κυκλοφόρησε η Αναμνηστική Σειρά Γραμματοσήμων με τίτλο "ΕΥΡΩΠΗ 2019 - ΠΤΗΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ" αποτελούμενη από δύο γραμματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 4.30, σε 552.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 4.000 ΦΠΗΚ προς € 5.80 το σετ, 8.000 τευχίδια δύο σειρών με διάτρηση στη μία διάσταση και 500 απλά λευκώματα σειράς προς € 15.00.

ΚΥΠΡΟΥ

• Στις 28 Μαρτίου 2019 κυκλοφόρησε νέα αναμνηστική σειρά με τίτλο "Αιωνόβια Δέντρα της Κύπρου", αποτελούμενη από 3 γραμματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 1.39, σε 110.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 ΦΠΗΚ προς € 2.00.

• Στις 24 Απριλίου 2019 κυκλοφόρησε νέα αναμνηστική σειρά με τίτλο "100 Χρόνια από τη Γέννηση του Γλαύκου Κληρίδη", αποτελούμενη από 1 γραμματόσημα ονομαστικής αξίας € 1.00, σε 110.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 ΦΠΗΚ προς € 1.42.

• Στις 2 Μαΐου 2019 κυκλοφόρησε νέα αναμνηστική σειρά με τίτλο "ΕΥΡΩΠΗ 2010 - Εθνικά Πουλιά", αποτελούμενη από 2 γραμ-

ματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 1.05, σε 110.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 8.00 τευχίδια με 4 σειρές γραμματοσήμων προς € 4.20 και 5.000 ΦΠΗΚ προς € 1.53.

β) ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ**ΕΛΛΑΔΟΣ**

• Με την ευκαιρία της συμμετοχής των ΕΛΤΑ με περίπτερο στην εθνική φιλοτελική έκθεση "MILANOFIL 2019" του Μιλάνου, χρησιμοποιήθηκαν στις 22 και 23 Μαρτίου 2019 οι εικονιζόμενες σφραγίδες.

• Με την ευκαιρία της επετείου των 100 χρόνων από την ίδρυση του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, χρησιμοποιήθηκε στις 29 Μαρτίου 2019 η εικονιζόμενη σφραγίδα.

• Με την ευκαιρία της 4ης βράβευσης των διακεκριμένων προσωπικοτήτων της Επτανήσιου, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο (Μέγαρο Παλαιάς Βουλής), χρησιμοποιήθηκε (από) τη Δευτέρα, 8 Απριλίου 2019 η εικονιζόμενη σφραγίδα.

• Με την ευκαιρία της επετείου των 150 χρόνων των Ελληνικών Σιδηροδρόμων, χρησιμοποιήθηκε στις 12 Απριλίου 2019 η εικονιζόμενη σφραγίδα.

• Προς τιμή της Εξόδου της Ιεράς Πόλεως του Μεσολογγίου, στις 19 Απριλίου 2019 χρησιμοποιήθηκε η εικονιζόμενη σφραγίδα.

• Με την ευκαιρία των 100 χρόνων από την εγκαθίδρυση διπλωματικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδος και Πολωνίας, χρησιμοποιήθηκε στις 30 Απριλίου 2019 η εικονιζόμενη σφραγίδα.

• Με την ευκαιρία των εργασιών των Συνόδων της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας στην Αρχαία Ολυμπία κυκλοφόρησαν και θα κυκλοφορήσουν οι παρακάτω αναμνηστικές σφραγίδες:

- Στις 11 Μαΐου 2019 για Διευθυντές Εθνικών Ολυμπιακών Ακαδημιών
- Στις 4 Ιουνίου για την 59η Διεθνή Σύνοδο για Νέους Μετέχοντες
- Στις 2 Ιουλίου για την 13η Σύνοδο Ολυμπιονικών για εκπαιδευτικούς Ανωτάτων Ιδρυμάτων Φυσικής Αγωγής.

ΚΥΠΡΟΥ

Χρησιμοποιήθηκαν τρεις αναμνηστικές σφραγίδες, κατ' έτος επαναλαμβανόμενες:

- Για την "Παγκόσμια Ημέρα Νερού" στις 22 Μαρτίου
- Με την ευκαιρία της 29ης Διεθνούς Φιλοτελικής Έκθεσης ESSEN 2019 της Γερμανίας, από 9 έως 11 Μαΐου.
- Με την ευκαιρία της "Γιορτής του Κατακλυσμού" στη Λάρνακα από 12 έως 19 Ιουνίου.

Οι καρτ ποστάλ μας θυμίζουν Επαγγέλματα... ...κάποτε, στη Γαλλία!

Νέα Διοικητικά Συμβούλια

• Η Ένωση Ελλήνων Συλλεκτών Καρτών Μάξιμουμ, μετά τις αρχαιρεσίες της 25.2.2019, απέκτησε το ακόλουθο νέο Διοικητικό Συμβούλιο:

Νίκος Μαλλούχος, Πρόεδρος
 Νίκος Σπυρόπουλος, Αντιπρόεδρος
 Κώστας Σαμανίδης, Γ. Γραμματέας
 Παναγιώτης Γεωργίτσος, Ταμίας
 Βασίλης Αγραφιώτης, μέλος
 Κώστας Λεβειδιώτης, μέλος
 Σπύρος Σουλιμιώτης, μέλος

• Η Φιλοτελική Εταιρεία Λάρισας πραγματοποίησε αρχαιρεσίες στις 3/02/2019, από τις οποίες προέκυψε το ακόλουθο ΔΣ:

Γεώργιος Μπερτέλης Πρόεδρος
 Μιλτιάδης Τσάντζος, Αντιπρόεδρος
 Κώστας Μετσοβίτης, Γ. Γραμματέας
 Ευάγγελος Διανελλάκης, Ταμίας
 Σωκράτης Μαυρόπουλος, Κοσμήτορας
 Κώστας Μπούζης, Μέλος

Φιλοτελική Εταιρεία Πιερίας

Η Φ. Ε. Πιερίας πραγματοποίησε με επιτυχία στις 19 Μαΐου 2019 μία ακόμη "Μεγάλη Προσφορά Γραμματοσήμων και Συλλεκτικών Ειδών".

Την ίδια ημέρα, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση για τα εκατό χρόνια της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού (1919-2019), με ομιλητές τους Α. Τερζή και Ι. Ναβροζίδη, Πρόεδρο και Γραμματέα της Ένωσης, αντίστοιχα.

Φιλοτελική Εταιρεία Πατρών

Υλοποιώντας την απόφασή της για την επανέκδοση του περιοδικού της Εταιρείας *Ο Φάρος του Φιλοτελιστή*, κυκλοφόρησε ήδη το πρώτο τεύχος, εξαιρετικής εμφάνι-

σης και ενδιαφέρουσας ύλης. Οι ευχές μας για μακροημέρευση το συνοδεύουν.

Την Κυριακή 19 Μαΐου 2019 η Φ.Ε. Πατρών πραγματοποίησε επιτυχημένη προσηφωρά ανταλλαγής γραμματοσήμων.

75 Χρόνια Φιλοτελική Εταιρεία Λέσβου

Το τρέχον έτος, η ιστορική ΦΕΛ συμπληρώνει αισίως 75 χρόνια ζωής και φιλοτελικής δραστηριότητας. Για να τιμήσει την επέτειο, προγραμματίζει διάφορες εκδηλώσεις, μεταξύ των οποίων και τοπική φιλοτελική έκθεση.

Ευχόμαστε η φίλη ΦΕΛ να γιορτάσει πολλές-πολλές ακόμη επετείους.

Ξένη αναδημοσίευση άρθρου μας

Η ιστοσελίδα της Φιλοτελικής και Νομισματικής Εταιρείας του Κάλιαρι της Σικελίας αναδημοσίευσε το άρθρο *Τρινάκρια ή Τρισκέλιον, ένα Πανάρχαιο Σύμβολο* που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 68 του Θεματικού Φιλοτελιστή (<http://assfilateliticacagliari.altervista.org/trinakria-triskelion-un-antichissimo-misterioso-simbolo/>). Με τον πρόεδρο της εν λόγω εταιρείας Giuseppe di Bella είμαστε σε τακτική συνεργασία, καθώς έχουμε κι εμείς μεταφράσει αντίστοιχα δικά του άρθρα.

2η θεματική ομιλία στην Πεύκη

Μετά την *Ιστορία του ταγκό*, την Παρασκευή, 7 Ιουνίου, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Πεύκης φιλοξένησε μία ακόμα θεματική ομιλία του Π. Λεούση, την γνωστή στα μέλη μας *Ιστορία του Κινηματογράφου*. Ήδη προγραμματίζονται και άλλες ομιλίες για το φθινόπωρο, τόσο στην Πεύκη, όσο και σε Νέα Φιλαδέλφεια, Κηφισιά και Νέο Ηράκλειο.